

" Yhtymä samoin kuin koko S-ryhmä menestyivät vuonna 1998 hyvin. Kokonaismyyntimme oli 1.156 milj. mk (+ 20,2 %). Kertomusvuonna saimme yli 5.000 uutta asiakasomistajaa, ja kokonaismäärä ylitti jo 30.000 rajan.

Asiakasomistajille jaetut bonukset kasvoivat yli 5,2 milj. mk:lla ja olivat yhteensä 16,7 milj. mk. Yhtymän käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 87 milj. mk. Yhtymän palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa kaikkiaan 693 henkilöä (+3,1 %). TOK-yhtymän marketit, hotellit ja huoltamot vahvistivat markkina-asemaansa. Menestyksen taustalla olivat sekä hyvät ulkoiset olosuhteet että omat strategiset linjauksemme."

Turun Osuuskauppa
tytäryhtiöineen 1998
VUOSIKERTOMUS

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Toimitusjohtajan katsaus	2
Hallituksen toiminta- kertomus	4
Kauppan toimintaympäristö	4
Kehitys S-ryhmässä	5
Yleiskatsaus TOK-yhtymän toimintaan	6
TOK-yhtymä konserni- tuloslaskelma	9
TOK-yhtymä konsernitase ...	10
TOK-yhtymä rahoituslaskelma	12
Turun Osuuskauppa tuloslaskelma	13
Turun Osuuskauppa tase	14
Turun Osuuskauppa rahoituslaskelma	16
Tilinpäätöksen liitetiedot	17
Hallituksen esitys ylijäämän käytöstä	22
Tilintarkastuskertomus	23
Hallintoneuvoston lausunto	23
Päivittäis- ja erikoistavara- kauppa	24
Huoltamo- ja polttoainekauppa	25
Hotellit ja ravintolat	26
Taloushallinto	27
Edustajisto	28
Hallintoneuvosto	29
Hallitus	29
Tilintarkastajat	29
Asiakastoimikunnat	30
Luottamushenkilöt	30
Kunnia- ja työansiomerkit	30
Huippumyyjäklubi	30
TOK-yhtymän organisaatio ..	31

Vuosi 1998 oli toinen TOK-yhtymän aggressiivisen etenemisen vuosi. Kasvu ja suuret investoinnit sävyttivät vuotta.

Yhtymän kokonaisyhtiö oli 1.156 miljoonaa markkaa ja se kasvoi 20,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Markkina-asemamme vahvistuivat marketkaupassa sekä hotelli- ja huoltamotomioilla. Asiakasomistajien määrä kasvoi ennätysellisesti yli 5.000:lla ja ylitti 30.000 rajan. Asiakasomistajille jaettiin bonuksia 16,7 miljoonaa markkaa, joka on 5,2 miljoonaa markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Investoinnit käyttöomaisuuteen olivat yhteensä 87 miljoonaa markkaa (ed. vuonna 70 mmk). Osa niistä rahoitettiin leasingrahoituksella.

Toiminnan tulos eli tulos ennen veroja, satunnaiseriä ja tilinpäätösjärjestelyjä oli 21,7 miljoonaa markkaa (ed.vuonna 30,1 mmk). Tuloksen heikentymiseen vaikuttivat Tampereentien puretusta vanhasta Prisma-rakennuksesta tehty ylimääräinen 4 miljoonan markan poisto, monien rakennushankkeiden liiketoiminnalle aiheuttamat haitat sekä uusien yksiköiden käynnistyskustannukset. Tulos kuitenkin ylitti tavoitteet.

Koko S-ryhmän menestys oli hyvä. Markkina-asetukset vahvistuivat ja tulokset paranivat. Taustalla ovat hyvät ulkoiset olosuhteet, mutta ennen kaikkea omat strategiset linjauksemme, jotka ovat jatkuvan tarkastelun kohteena.

Vuoden alussa siirryttiin uuteen S-ryhmän johtamisjärjestelmään. Sen keskeisin osa on SOK:n omistajaenemmistöinen hallitus.

Päivittäis- ja erikoistavara-kaupan kasvu oli 24,9 prosenttia. Tulos heikkeni edellä todetuista syistä. Suurimmat investointikohteet olivat Tampereentien Prisma, Paraisten S-market, Loimaan ja Uudenkaupungin S-markettien laajennukset ja Sauvon S-kaupan uudistus Sale-keijun yksiköksi. Ravattulan S-marketista luovuttiin kannattavuusongelmien takia.

Ensimmäisen suuryksikkömme, Itäharjun Prismian myynti ja tulos ylittivät odotukset. Kasvuvauhti on ollut edelleen v. 1999 erittäin hyvä. Tämän vuoden aikana jatketaan S-kauppojen uudistuksia Saleiksi. Samoin syntyy päätös toteuttaa S-market Mynämälle.

Keskeisin asia on kuitenkin läntisen suuryksikön suunnittelu. Raison Haunisiin on myönnetty rakennusluvat 50.000 m²:n kaupakeskukselle, jonka ydinosa muodostuu Prismasta. Lopulliset toteutus päätökset tapahtuvat kuluvan vuoden lopulla. Vaihtoehtoistarkastelussa ovat edelleen mukana Turun kaupungin esittämät sijoituspaikat.

Wiklund korttelin kehittämisessä torinaluspysäköinteen ei ole edistytty. Suunnittelu pääsee kunnolla liikkeelle tämän vuoden lopulla ja ensi vuoden aikana.

Hotelli- ja ravintolatoimialan kasvu jäi 2,1 prosenttiin. Hotellikauppa kasvoi kuitenkin 18,8 prosenttia. Tulos laski lievästi edellä todetuista syistä. Suurimmat investoinnit kohdistuivat Hamburger Börsiin. Hotelli sai 64 uutta huonetta ja kokonaan uudet kokoustilat. Ne ja uusi laajennus yhdistyvät vanhaan hotelliin tämän vuoden puolella valmistuvalla yhdyskäytävällä. Katutason ravintolat uudistettiin täydellisesti. Merkittäviä hankkeita olivat myös Uudenkaupungin ravintola-toiminnan täydellinen uudistus sekä Cafe Wiklundin ja Pub Erikin saneeraukset.

Esisuunnitteluasteella on SAS Radisson -hotellin saaminen Turkuun. Börsin toimintaedellytyksiä parantaa TOK-yhtymävetoisesti tapahtuva Forum-korttelin pihaluonon kattaminen tämän vuoden syksyyn mennessä.

Huoltamotomitalan myynti ja tulos kehittyivät hyvin. Yhtymän omis-

tukseen hankittiin Paimion Tammissillan Shell-liikenneasema. Itäharjun Prisman ja Sauvon Salen yhteyteen rakennettiin automaattiasemat. Tämän vuoden alusta huoltamotomitala on jaettu siten, että automaattiasemat siirtyivät päivittäis- ja erikoistavaratoimialalle ja liikennemyymälät hotelli- ja ravintolatoimialalle. Tämän vuoden aikana avataan lisää automaattiasemia.

Sisäisessä työskentelyssä on Balanced Scorecard -otsikon alla käyty läpi TOK-yhtymän visioita ja täsmennetty strategioita. Tämän myötä kehittäminen organisoituu seuraavien otsikoiden alle

- laatu ja tehokkuus
- asiakasomistajuus
- henkilöstö, oppiminen, uudistuminen
- alueellisuus, yhteisöllisyys

Tämä merkitsee täsmennystä aiempaan työskentelyyn sekä myös tiivistymistä ja henkilöstön uudistumisnäkökulman voimakasta esilletuloa.

Investointien vuoksi yhtymän taseen loppusumma kasvoi 300,8 miljoonasta markasta 348,3 miljoonaan markkaan. Samalla omien pääomien ja varausten osuus taseesta kuitenkin kasvoi 26,7 prosentista 28,4 prosenttiin.

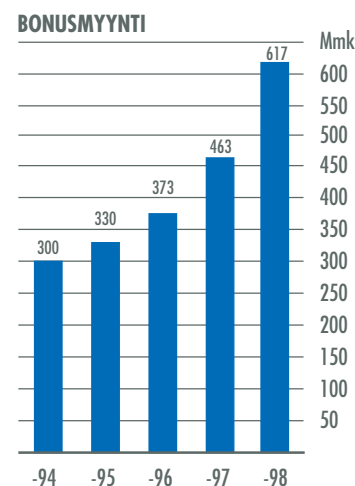
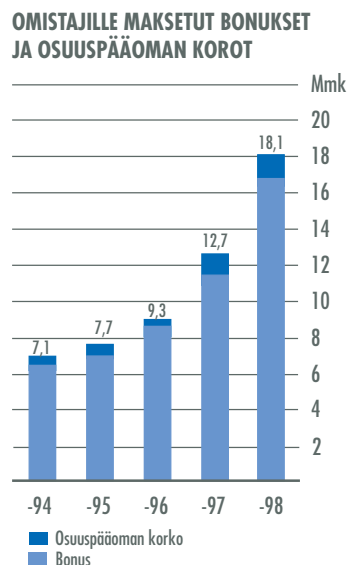
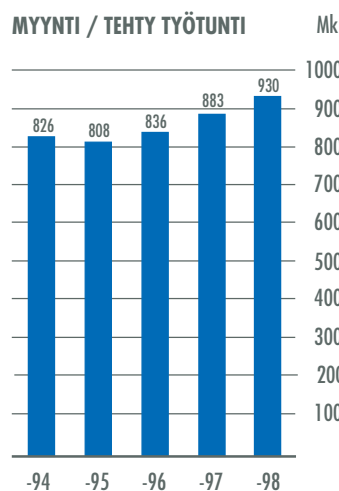
TOK-yhtymällä on edessään suuret haasteet, erityisesti päivittäistavarakaupan markkinaosuuden nostamisessa muun S-ryhmän tasolle. Se merkitsee tuleville vuosille korkeata investointitasoa ja paineita tuloksille.

Ennusteiden mukaan vuosi 1999 on edelleen kaupalle kohtuullinen. Odotan liikevaihtomme kasvavan selvästi ja tuloksen asettuvan kolmen edellisen vuoden tasolle.

Turussa maaliskuussa 1999

Veikko Autio

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

KAUPAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ 1998

Suuren muuttoliikkeen ja alueellisten työttömyyserojen johdosta kaupan toimintaedellytykset vaihtelevat entistä voimakkaammin maan eri osissa. Keskimääräinen kehitys Suomen kansantaloudessa muodostui v. 1998 kuitenkin ennakoitua paremmaksi. Kokonaistuotannon kasvu ylitti ennakkotietojen mukaan 5 prosenttia. Vientikehitys hidastui loppuvuodesta, mutta kotimainen kysyntä piti yllä hyvää tuotantovauhtia.

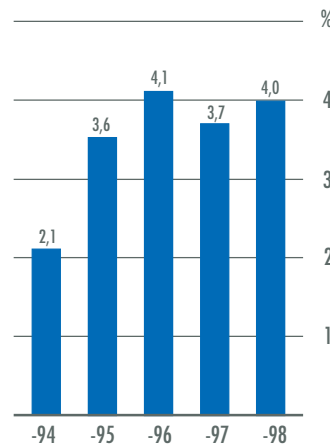
Kuluttajahintojen nousu oli edelleen hidasta. Keskimäärin kuluttajahintaindeksi nousi 1,4 prosenttia. Hintakehitystä jarruttivat eniten tuontihintojen aleneminen ja matala korkotaso. Hintakehitys

vaihteli hyödykeryhmittäin: elintarvikkeet nousivat keskimäärin 1,7 prosenttia, asuminen ja liikenne kallistuivat noin 2 prosenttia sekä majoitus- ja ravintolapalvelut lähes 3 prosenttia. Vaatetuksen ja jalkineiden hinnat puolestaan alenivat 1,4 prosenttia.

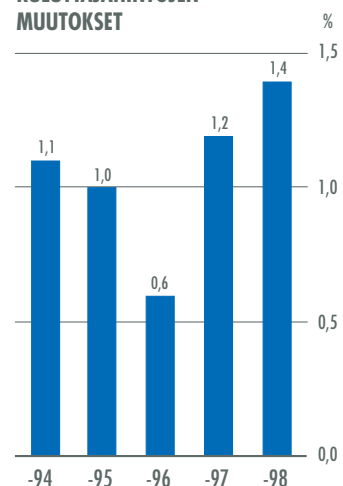
Viime vuonna yksityisen kulutuksen lisäys oli lähes 5 prosenttia. Kestävien kulutustavaroiden lisäys oli jälleen suurin eli selvästi yli 10 prosenttia. Kulutus kasvoi tasaisesti myös puolikestävien ja lyhytikäisten tavaroiden sekä palveluiden osalta. Kuluttajien luottamus oman taloutensa kehitykseen säilyi vuoden loppuun saakka varsin hyvänä.

Vähittäiskauppa lisääntyi yksityisen kulutuksen tahdissa eli noin 5 prosenttia. Tammi-lokakuun myynnin määrän kasvu oli 4,6 prosenttia. Marraskuussa myynti kasvoi voimakkaasti, mutta joulumyynti jäi ennakoitua pienemmäksi. Vähittäiskaupan hinnat nousivat keskimäärin noin yhden prosentin. Tukkukauppa kasvoi vähittäiskauppaa nopeammin, ja erityisesti autokaupan voimakas kasvu jatkui. Majoitustoiminnassa yöpymiset lisääntyivät noin 3 prosenttia ja käyttöaste nousi edellisestä vuodesta.

**VÄHITTÄISKAUPAN
VOLYYMIN MUUTOS**

**KULUTTAJAHINTOJEN
MUUTOKSET**

KEHITYS S-RYHMÄSSÄ 1998

S-ryhmän vähittäismyynti vuonna 1998 oli 31,4 miljardia markkaa. Siinä oli lisäystä edelliseen vuoteen 8,4 prosenttia. Osuuskauppojen myynti oli 24,0 miljardia markkaa, jossa oli kasvua 8,1 prosenttia. Osuuskauppojen myynnistä paikallisosuuskauppojen osuus oli 2,5 %.

S-ryhmän päivittäistavarakauppa kehittyi edelleen erittäin hyvin kasvattaen myyntiään 8,8 prosenttia. Kun maamme päivittäistavarakaupan arvon ennakoidaan kasvaneen noin 5 prosenttia, on S-ryhmä jälleen lisännyt markkinaosuuttaan. Viime vuosi oli jo kahdeksas perättäinen markkinaosuuden kasvun vuosi. S-ryhmän päivittäistavarakaupan markkinaosuuden arvioidaan nousseen edellisvuoden 25,1 prosentista yli 26 prosenttiin.

S-ryhmän käyttötavarakaupan 4,6 prosentin sekä hotelli- ja ravintolatoimialan 7,5 prosentin kasvut vastasivat suunnilleen maan keskiarvoja. Liikenne- myymälä- ja polttonestekaupan kasvu oli 4,3 prosenttia, rauta- ja maatalouskaupan 11,3 prosenttia

ja autokaupan 22,7 prosenttia. Huonosta viljavuodesta johtuen viljakauppa laski edelliseen vuoteen verrattuna 25,7 prosenttia.

S-ryhmässä oli toimipaikkoja vuoden lopussa 1203, joka oli kaksi vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Osuuskaupoilla toimipaikkoja oli 1036 ja SOK-yhtymällä 167 vähittäismyyntitoimipaikkaa.

Vuoden aikana toimipaikkoja avattiin 29 ja suljettiin 34. Toimipaikkaluokkamuutos lisäsi toimipaikkamäärää kolmella.

Osuuskauppojen bruttoinvestoinnit olivat 968 milj. markkaa, mihin sisältyvät myös ryhmän sisäiset käyttöomaisuusinvestoinnit. SOK-yhtymän bruttoinvestoinnit olivat 309 milj. markkaa.

S-ryhmän henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 19 313. Lisäys oli 1 030 henkilöä. Sekä osuuskaupat että SOK-yhtymä kasvattivat henkilömääräänsä. Osuuskaupoissa ja niiden tytäryhtiöissä oli henkilöstöä vuoden lopussa 14 576, jossa lisäystä oli 797.

Alueosuuskauppojen asiakasomistajatalouksien määrä oli vuoden lopussa 657 000. Lisäys oli 67 000 asiakasomistajataloutta. Paikallisosuuskaupat mukaan lukien osuuskaupoilla oli 673 500 jäsentä.

Asiakasomistajatalouksien tekemät bonusostot olivat 13,5 mrd. markkaa, jossa oli kasvua 20 prosenttia. Bonusta alueosuuskaupat ja SOK-yhtymä jakoivat osuuskauppojen asiakasomistajille 315 milj. markkaa, jossa oli 57 milj. markan kasvu. Asiakasomistajien säästökassasijoituksia osuuskaupoilla oli vuoden lopussa 1 760 milj. markkaa, missä lisäystä oli 171 milj. markkaa.

Osuuskauppojen yhteenlaskettu toiminnan tulos oli 700 milj. markkaa voitollinen. Tulosparannus oli yli 20 milj. markkaa. SOK-yhtymän tulos oli 251 milj. markkaa voitollinen, jossa oli parannusta 115 milj. markkaa.

YLEISKATSAUS TOK-YHTYMÄN TOIMINTAAN

MYYNNTI

TOK-yhtymän myynti vuonna 1998 oli 1156,0 miljoonaa markkaa, mikä on 194,5 miljoonaa markkaa eli 20,2 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Kuten oheinen taulukko osoittaa kaikkien toimialojen myynti kasvoi. Huoltamoiden myynnin kasvu oli 24,5 prosenttia, päivittäis- ja erikoistavarakaupan 24,9 prosenttia ja hotellien ja ravintoloiden 2,1 prosenttia.

TOIMIPAIKKAVERKOSTO

Vuoden aikana toimipaikat lisääntyivät yhdellä liikennemyymälällä ja kolmella automaattiasemalla. Yksi S-market lopetti toimintansa. Vuoden lopussa TOK-yhtymän toimipaikkaverkosto käsitti 48 yksikköä. Yksiköiden lukumäärät toimipaikkaryhmittäin ilmenevät oheisesta taulukosta.

INVESTOINNIT JA KÄYTTÖ-OMAISUUDEN MYYNNTIT

TOK-yhtymän investoinnit käyttöomaisuuteen olivat 52,8 miljoonaa markkaa (ed.v. 35,8 miljoonaa markkaa). Summaan eivät sisälly leasing-rahoituksella hankitut kalustot.

Suurimmat päivittäis- ja erikoistavarakaupan investointikohteet olivat Prisma Tampereentie, Paraisten S-market ja Uudenkaupungin ja

Myynti toimialoittain vuonna 1998

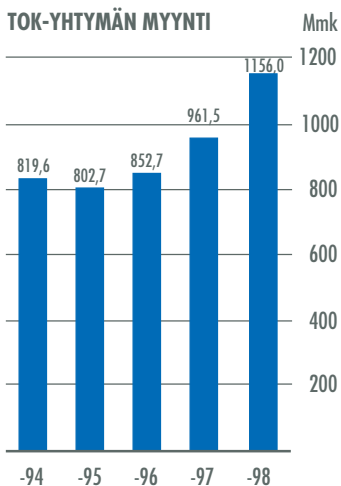
	milj. mk	± ed.vuodesta mmk	%	osuus%
Päivittäis- ja erikoistavara	826,3	+164,5	24,9	71,5
Huoltamot	131,3	+25,8	24,5	11,3
Hotellit ja ravintolat	198,4	+4,1	2,1	17,2
Yhteensä	1156,0	194,5	20,2	100,0

Toimipaikat toimialoittain vuonna 1998 (vuonna 1997)

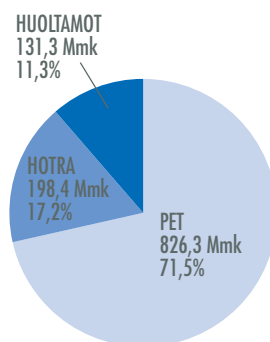
Päivittäis- ja erikoistavarakauppa	
- tavaratalot ja automarketit	4 (4)
- S-marketit	7 (8)
- S-kaupat	6 (6)
- kauppa-autot	1 (1)
	<hr/>
	18 (19)
Liikennemyymälät ja autom.as.	
	9 (5)
Hotellit ja ravintolat	
- hotellit	4 (4)
- ravintolat	17 (17)
	<hr/>
	21 (21)
Yhteensä	48 (45)

Loimaan S-markettien uudistukset. Hotelli- ja ravintola-alan suurimmat kohteet olivat hotelli Hamburger Börsin uudet huoneet ja kokoustilat sekä

ravintoloiden uudistukset. Huoltamo-toimialan suurin investointi oli Tammissillan liikennemyymälän hankinta.

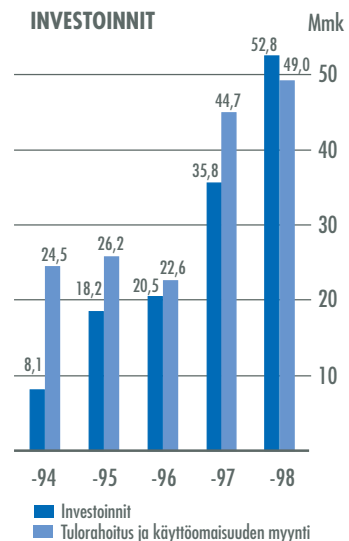

MYYNNTI LIIKETOIMINTALINJOITTAIN

1998

INVESTOINNIT

TOK-yhtymän käyttöomaisuusmyynnit olivat kirja-arvoin 10,9 milj. markkaa. Tapiola-yhtiöille myytiin Kiinteistö Oy Affärscentrum Fastighets Ab:n osakkeita. Ravattulan S-marketin liiketoiminta ja kalusto myytiin Anttila-ketjulle. Lisäksi myytiin pienempiä määriä osakkeita sekä muuta irtainta käyttöomaisuutta. Käyttöomaisuuden myynneistä syntyneet myyntivoitot 2,4 milj. markkaa on kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin kaluston osalta sekä satunnaisiin tuottoihin.

HENKILÖSTÖ

Vuoden lopussa oli TOK-yhtymän palveluksessa yhteensä 693 henkilöä, joista kokoaikaisia 373, osa-aikaisia 259 sekä määräaikaisessa työsuhteessa olevia 62. Henkilöstön määrä kasvoi edellisestä vuodesta 21:llä eli 3,1 prosenttia. Palkkakulut olivat 91,9 miljoonaa markkaa (ed. vuonna 80,3 miljoonaa markkaa) ja sosiaalikulut 25,8 miljoonaa markkaa (ed. vuonna 23,0 miljoonaa markkaa). Työtunteja tehtiin yhteensä 1.243.000 mikä on 14,1 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Toimialoittain henkilöstö jakautui seuraavasti: päivittäis- ja erikoistavara-kauppa 365 (ed.v. 370), hotellit ja ravintolat 244 (ed.v. 248), huoltamat 57 (ed.v. 25) ja konsernihallinto 27 (ed.v.29).

RAHOITUS

Yhtymän maksuvalmius oli koko vuoden hyvä. Korollisia luottoja maksettiin takaisin 13,7 miljoonaa markkaa ja uusia otettiin 34,2 miljoonaa markkaa. Korollinen vieras pääoma kasvoi yhteensä 22,5 miljoonaa markkaa. Edellisenä vuonna se kasvoi 15,8 miljoonaa markkaa.

Rahoituskulut olivat 6,6 miljoonaa markkaa, mikä on 0,3 miljoonaa markkaa enemmän kuin edellisellä vuonna. Rahoitustuotot olivat 2,8 miljoonaa markkaa eli 0,1 miljoonaa markkaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Nettorahoituskulut (rahoitustuottojen ja -kulujen erotus) olivat 3,8 miljoonaa markkaa eli 0,4 prosenttia liikevaihdosta, kun ne edellisellä vuonna olivat 3,4 miljoonaa markkaa eli 0,4 prosenttia liikevaihdosta.

TULOS

TOK-yhtymän toiminnan tulos suunnitelman mukaisin poistoin (= tulos ennen

veroja, satunnaisia erii ja tilinpäätösjärjestelyjä) on 21,7 miljoonaa markkaa voitollinen (ed.vuonna 30,1 miljoonaa markkaa voitollinen). Verojen, satunnaisien tuottojen ja kulujen (yhteensä 4,3 miljoonaa markkaa) sekä tilinpäätösjärjestelyjen (poistoeroa kasvatettu 1,5 miljoonaa markkaa) jälkeen tilinpäätös osoittaa voittoa 15,9 miljoonaa markkaa (ed.vuonna 12,9 miljoonaa markkaa).

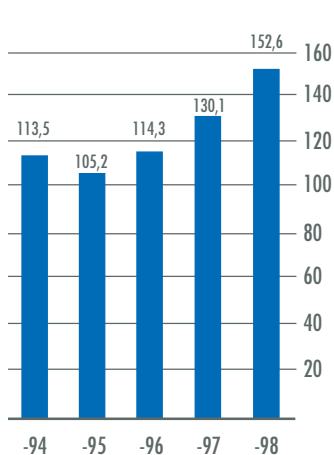
Kaikkien toimialojen tulokset olivat voitollisia. Liiketoiminnan tulokset toimialoittain käyvät ilmi alla olevasta taulukosta.

Emo-osuuskunnan toiminnan tulos oli 9,5 miljoonaa markkaa voitollinen (ed. vuonna 13,9 miljoonaa markkaa). Verojen, satunnaisien tuottojen ja kulujen sekä tilinpäätösjärjestelyjen jälkeen tilinpäätös osoittaa voittoa 6,8 miljoonaa markkaa (ed. vuonna 12,3 miljoonaa markkaa).

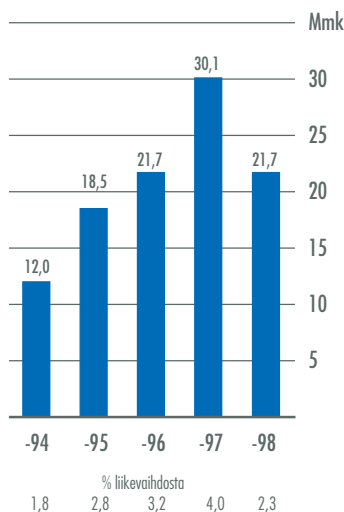
Liiketoiminnan tulokset toimialoittain vuonna 1998

	Milj.mk	Muutos ed. v. milj.mk
Päivittäis- ja erikoistavarat	+11,5	-6,1
Hotellit ja ravintolat	+11,5	-1,6
Huoltamat	+ 0,9	+0,9
Yleiskulut	- 2,2	-1,6
Yhteensä	+21,7	-8,4

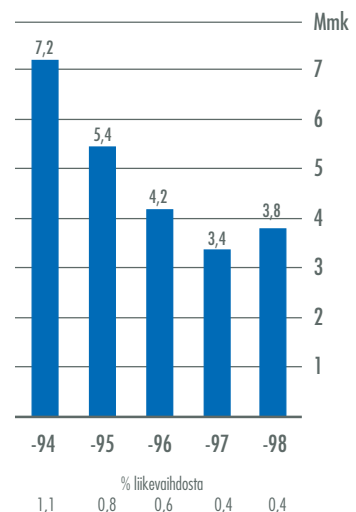
KOROLLINEN VIERAS PÄÄOMA Mmk

TOIMINNAN TULOS Mmk

NETTOKOROT Mmk

JÄSENISTÖ

Turun Osuuskaupan jäsenmäärä oli vuoden lopussa 30.104. Osuuskuntaan liittyi vuoden aikana 5.090 uutta jäsentä (edellisenä vuonna 3.449). Jäsenyydestä luopui 304 jäsentä. Jäseniä oli vuoden lopussa 4.786 eli 18,9 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Osuusmaksun suuruus on 500 mk. Osuusmaksuille maksettiin vuoden 1997 ylijäämästä korkoa 10 prosenttia. Kaikista TOK-yhtymän toimipaikoista suoritetuista ostoista maksettiin jäsenille bonusta (ostohyvitystä). Sitä maksettiin jäsenelle, jonka kuukausiostot olivat vähintään 500 mk. Ostojen suuruuden mukaan porrastettu hyvitys oli 1–4 prosenttia. Jäsenet voivat kerryttää bonusta myös muista S-ryhmän ja yhteistyökumppaneiden toimipaikoista.

Bonusmyynti oli 617 miljoonaa markkaa ja se kasvoi edellisestä vuodesta 33 prosenttia. Kuukausittain bonusta sai keskimäärin 23.000 asiakasta. Bonuksia jaettiin kaikkiaan 16,7 miljoonaa markkaa (edellisenä vuonna 11,5 milj. markkaa).

SÄÄSTÖKASSATOIMINTA

Turun Osuuskaupan jäsenisjoitusten määrä 31.12.1998 oli 38,9 miljoonaa markkaa, jossa on kasvua edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 10,0 miljoonaa markkaa eli 34,6 prosenttia. Tästä avistaehtoisia eli vaadittaessa maksettavia jäsenisjoituksia oli 23,2 miljoonaa markkaa (ed.vuonna 18,8 milj. markkaa). Niiden osuus koko

jäsenisjoitusten määrästä oli 59,7 prosenttia (ed. vuonna 65,1 %).

Takausrankaassa mukana olevien alueosuuskauppojen jäsenisjoitusten yhteismäärä 31.12.1998 oli 1.712 miljoonaa markkaa, jossa on kasvua edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta 168 miljoonaa markkaa eli 10,9 prosenttia.

Osuuskaupan kassavaranto 31.12.1998 oli osuuskuntalain ao. säännösten mukaisesti määriteltynä 32,7 miljoonaa markkaa. TOK-yhtymän kassavarannon määrä samana ajankohtana puolestaan oli 38,9 miljoonaa markkaa. Kassavarannon vähimmäisvaatimus on lain mukaan 7,4 miljoonaa markkaa.

Jäsenisjoittajien saamista turva S-ryhmän alueosuuskaupoissa on kaksitasoinen. Ensisijaisesti kukin alueosuuskauppa vastaa velastaan jäsenisjoittajille varallisuudellaan. Toissijaisesti jäsenisjoittajien saatavien turvana on 22 alueosuuskaupan muodostama takausrenkas. Se on vakuusjärjestely, jossa kukin takausrenkaaseen liittynyt alueosuuskauppa on antanut oma-velkaisen takauksen toistensa jäsenisjoittajien saamista maksamisesta. Luettelo takausrenkaaseen kuuluvista alueosuuskaupoista ja lisätietoja takausrenkasjärjestelystä on saatavissa Turun Osuuskaupan konttorista.

Takausrankaaseen kuuluvien alueosuuskauppojen liikevaihto oli yhteensä 16,2 miljardia markkaa, jossa oli kasvua 8,1 prosenttia. Alueosuuskauppojen

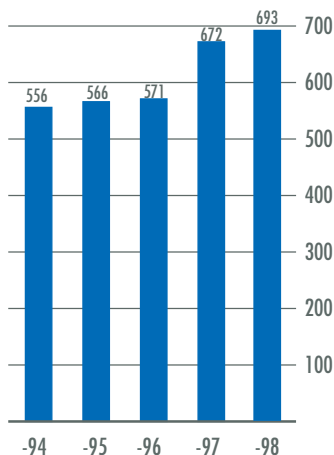
ylijäämä rahoituserien jälkeen oli ennakkotietojen mukaan yhteensä noin 640 miljoonaa markkaa, mikä on 40 miljoonaa markkaa edellistä vuotta parempi. Tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeinen tilikauden ylijäämä tulee olemaan ennakkotietojen mukaan yhteensä noin 450 miljoonaa markkaa, mikä tulee vastaavasti kasvattamaan taseen omaa pääomaa. Taseen omaa pääomaa tulee olemaan yhteensä noin 2,0 miljardia markkaa. Taseen kertynyt poistoero ja varausten yhteismäärä on noin 570 miljoonaa markkaa.

NÄKYMÄT VUODELLE 1999

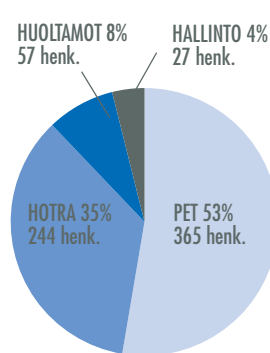
Kaupan toimintaedellytysten odotetaan olevan myönteisiä myös vuonna 1999. Keskitetty tuloratkaisu, veronkevennykset, paraneva työllisyys ja hidas inflaatio luovat hyvät edellytykset yksityiseen kulutukseen ja kaupan kasvuun. Yksityisen kulutuksen kasvuksi ennakoitaa 3,5 prosenttia. Vähittäiskaupan kasvun odotetaan olevan samaa luokkaa. Myös hotelli- ja ravintolatoimialoilla on kohtuulliset kasvumahdollisuudet.

TOK-yhtymän kahden viime vuoden merkittävät investoinnit antavat hyvän pohjan liikevaihdon kasvuun. Kun investoinnit vuonna 1999 tulevat edelleen pysymään samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, ne tulevat osaltaan vaikuttamaan yhtymän liiketoiminnan tulokseen. Se tulee kuitenkin olemaan kolmen edellisen vuoden keskimääräisellä tasolla.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

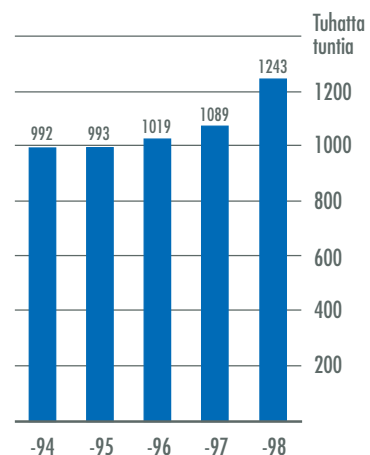

HENKILÖSTÖ TOIMIALOITTAIN

1998

TEHDYT TYÖTUNNIT

TOK-YHTYMÄN KONSERNITULOSLASKELMA

1.000 mk	1.1.–31.12.1998		1.1.–31.12.1997	
Liikevaihto		928 054		759 764
Muuttuvat kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	667 541		545 737	
Varaston lisäys	-431	667 110	-16 544	529 193
Myyntikate		260 944	230 572	
Kiinteät kulut				
Palkat	91 871		80 311	
Henkilösivukulut	25 837		22 979	
Vuokratulot	52 007		36 875	
Muut kiinteät kulut	55 240	224 955	46 421	186 586
Liiketoiminnan muut tuotot		10 168		3 910
Käyttökate		46 157		47 896
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkäv. menoista		20 630		14 330
Liikeylijäämä		25 527		33 566
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot pitkäaik.sij.	104		821	
Osinkotuotot	1 413		1 417	
Muut korkotuotot	1 177		433	
Muut rahoitustuotot	1		1	
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	144		239	
Korkokulut	-6 263		-6 166	
Muut rahoituskulut	-360	-3 785	-171	-3 427
Ylijäämä rahoituserien jälkeen		21 742		30 139
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	308		6 963	
Satunnaiset kulut	-2 585	-2 278	-22 949	-15 986
Ylijäämä rahoituserien jälkeen		19 464		14 153
Poistoeron lisäys (-)/vähennys(+)	-1 549		-12 042	
Varausten vähennys				
Muut varaukset		-1 549	13 860	1 818
Välittömät verot				
Tilikaudelta	-2 023		-3 552	
Aikaisemmilta tilikausilta	0	-2 023	200	-3 352
Vähemmistön osuus		-24		278
Tilikauden ylijäämä		15 917		12 896

TOK-YHTYMÄN KONSERNITASE

1.000 mk

VASTAAVAA 31.12.1998

VASTAAVAA 31.12.1997

Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Aineettomat hyödykkeet

Perustamis- ja järjestelymenot	71		82	
Aineettomat oikeudet	1 553		722	
Liikearvo	2 498		3 293	
Konsemillikearvo	2 082		123	
Muut pitkävaikutteiset menot	7 325	13 529	4 512	8 731

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	27 236		24 463	
Rakennukset ja rakennelmat	64 442		68 737	
Koneet ja kalusto	32 404		20 724	
Muut aineelliset hyödykkeet	249		166	
Ennakkomaksut ja kesk.er.hank.	4 159	128 490	2 241	116 331

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaik. sijoitukset

Osakkuusyritysosakkeet	5 347		5 289	
Osakkeet ja osuudet	33 960		29 679	
Lainasaamiset	8 611	47 919	7 676	42 643

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Vaihto-omaisuus

Tavarat	55 354		53 976	
Ennakkomaksut	64	55 419	68	54 044

Saamiset

Myyntisaamiset	14 569		15 494	
Siirtosaamiset	29 243		17 029	
Muut saamiset	21 626	65 438	513	33 036

Rahoitusomaisuusarvopaperit

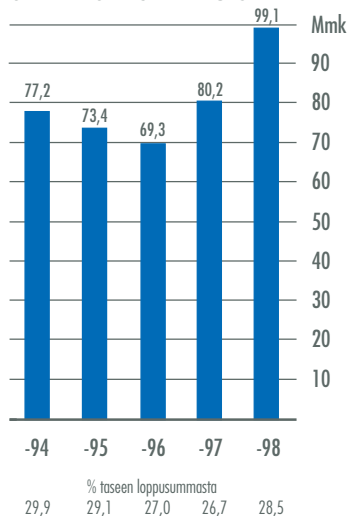
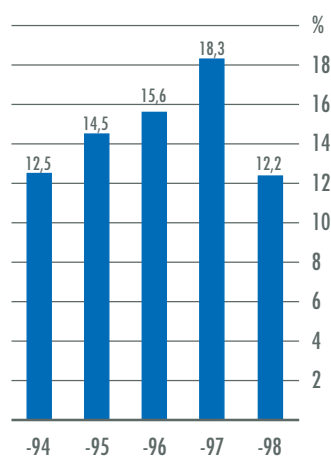
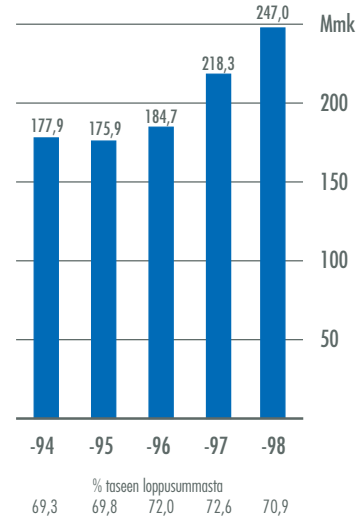
Muut arvopaperit		178		51
Lyhytaikaiset sijoitukset		25 341		33 310
Rahat ja pankkisaamiset		12 029		12 635

Yhteensä

348 342

300 782

1.000 mk	VASTATTAVAA 31.12.1998		VASTATTAVAA 31.12.1997	
Oma pääoma				
Sidottu oma pääoma				
Osuuspääoma	15 159		12 645	
Vararahasto	4 181		3 531	
Arvonkorotusrahasto	2 900	22 240	2 900	19 076
Vapaa oma pääoma				
Muu vapaa oma pääoma	38 781		27 707	
Tilik. ylijäämä	15 917	54 698	12 896	40 603
Vähemmistöosuus		2 301		2 326
Varaukset				
Kertynyt poistoero		22 084		20 521
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	73 579		56 040	
Eläkelainat	15 229		16 375	
Säästökassa	6 846		3 691	
Muut pitkäaik. velat	21	95 675	23	76 129
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	13 461		18 442	
Eläkelainat	1 146		1 233	
Säästökassa	32 025		25 162	
Saadut ennakot	4		1	
Ostovelat	54 923		53 504	
Siirtovelat	39 512		34 687	
Muut lyhytaikaiset velat	10 272	151 343	9 098	142 127
Yhteensä		348 342		300 782

OMA PÄÄOMA JA VARAUKSET

SIJOITETUN PÄÄOMAN TUOTTO-%

VIERAS PÄÄOMA

TOK-YHTYMÄN RAHOITUSLASKELMA

1.000 mk

1.1-31.12.1998 1.1.-31.12.1997

Tulorahoitus

Käyttökate	46.157	47.895
Rahoitustuotot ja -kulut	-3.785	-3.666
Satunnaiset erät	-2.278	-15.986
Verot	-2.023	-3.352
Yhteensä	38.071	24.891

Käyttöpääoman muutos

Vaihto-omaisuuden lisäys	-1.374	-16.375
Lyhytaik. liikesaamisten lisäys/ vähennys	-11.289	-10.065
Korottomien lyhytaik. velkojen lisäys / vähennys	6.245	17.740
Yhteensä	-6.418	-8.700

Liiketoiminnan kassavirta

31.653 16.191

Investoinnit

Käyttöomaisuuden lisäys sisältää osakkuusyritysten yhdistelyn	-52.800	-35.834
Käyttöomaisuuden vähennys	10.888	19.842
Yhteensä	-41.912	-15.993

Kassavirta ennen rahoitusta

-10.259 198

Rahoitus

Pitkäaikaisten saamisten lisäys / vähennys	-935	-3.372
Pitkäaikaisten velkojen lisäys	34.154	53.255
Pitkäaikaisten velkojen vähennys	-13.676	-52.651
Lyhytaikaisten saamisten lisäys	-21.113	-195
Lyhytaikaisten velkojen lisäys	2.038	15.169
Osuuspääoman korot	-1.167	-529
Osuuspääoman lisäys / vähennys	2.515	1.549
Konsernirakenteen muutos	-5	-
Yhteensä	1.811	13.226

Laskelman mukainen likvidien varojen lisäys/vähennys

-8.448 13.424

Taseen mukainen likvidien varojen vähennys/lisäys

Likvidit varat tilikauden lopussa	37.548	45.996
Likvidit varat tilikauden alussa	45.996	32.572
Yhteensä	-8.448	13.424

TURUN OSUUSKAUPAN TULOSLASKELMA

1.000 mk	1.1.–31.12.1998		1.1.–31.12.1997	
Liikevaihto		511 428		516 621
Muuttuvat kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	412 673		416 860	
Varaston väh./lis.	2 034	414 707	<u>-388</u>	416 472
Myyntikate		96 721		100 150
Kiinteät kulut				
Palkat	40 733		38 333	
Henkilösivukulut	13 163		12 132	
Vuokrat	30 135		20 344	
Muut kiinteät kulut	17 368	101 399	<u>17 114</u>	87 923
Liiketoiminnan muut tuotot		16 363		6 767
Käyttökate		11 685		18 994
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista		8 671		6 723
Liikelylijäämä		3 014		12 271
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Osinkotuotot	1 599		1 544	
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	9 883		9 104	
Muut korkotuotot	2 087		986	
Muut rahoitustuotot	0		8	
Kurssierot	-1		1	
Korkokulut	-6 800		-6 313	
Muut rahoituskulut	-292	6 476	<u>-470</u>	4 860
Ylijäämä ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja		9 490		17 131
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	15 770		20 882	
Satunnaiset kulut	-14 046	1 724	<u>-22 904</u>	-2 021
Ylijäämä ennen varauksia ja veroja		11 215		15 109
Poistoeron lisäys / vähennys	-2 563		-6 700	
Vapaaehtoist. varausten vähennys				
Muut varaukset	-		<u>7 170</u>	
Varausten muutokset yhteensä				470
Välittömät verot				
Tilikaudelta	-1 893		-3 490	
Aikaisemmilta tilikausilta		-1 893	<u>200</u>	-3 290
Tilikauden ylijäämä		6 759		<u>12 290</u>

TURUN OSUUSKAUPAN TASE

1.000 mk	VASTAAVAA 31.12.1998		VASTAAVAA 31.12.1997	
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet				
Perustamis- ja järjestelymenot	71		82	
Aineettomat oikeudet	1 054		605	
Muut pitkävaikutteiset menot	4 491	5 616	783	1 469
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	8 820		6 060	
Rakennukset ja rakennelmat	31 688		29 733	
Koneet ja kalusto	24 088		12 646	
Muut aineell. hyödykkeet	249		144	
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	3 765	68 611	606	49 189
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Osakkuusyrittösosakkeet ja -osuudet	4 596		4 541	
Osakkeet ja osuudet	52 724		46 370	
Lainasaamiset	101 751	159 071	105 254	156 165
Arvostuserät				
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Tavarat	31 668		33 702	
Ennakkomaksut	45	31 713	68	33 770
Saamiset				
Myyntisaamiset	12 791		10 470	
Lainasaamiset	1 711		116 588	
Siirtosaamiset	36 857		28 030	
Muut saamiset	11 288	62 647	1 612	156 700
Rahoitusomaisuusarvopaperit		167		51
Lyhytaikaiset sijoitukset		23 660		33 173
Rahat ja pankkisaamiset		7 545		8 958
Vastaavaa yhteensä		359 031		439 476

1.000 mk	VASTATTAVAA 31.12.1998		VASTATTAVAA 31.12.1997	
Oma pääoma				
Sidottu oma pääoma				
Osuuspääoma	15 159		12 645	
Vararahasto	4 095		3 445	
Arvonkorotusrahoitus	2 900	22 154	2 900	18 989
Vapaa oma pääoma				
Muu vapaa oma pääoma	92 466		81 994	
Tilikauden ylijäämä	6 759	99 225	12 290	94 284
Oma pääoma yhteensä		121 379		113 273
Varaukset				
Kertynyt poistoero		18 543		15 980
Vapaaehtoiset varaukset			-	
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	73 579		56 040	
Eläkelainat	11 930		12 828	
Säästökassa	6 846		3 691	
Muut pitkäaikaiset velat	21	92 376	21	72 580
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	13 461		17 742	
Eläkelainat	898		966	
Säästökassa	32 025		25 162	
Saadut ennakot	1		0	
Ostovelat	30 364		31 193	
Siirtovelat	25 350		22 476	
Muut lyhytaikaiset velat				
Korolliset	24 634	126 733	140 104	237 642
Vastattavaa yhteensä		359 031		439 476

TURUN OSUUSKAUPAN RAHOITUSLASKELMA

1.000 mk	1.1-31.12.1998	1.1.-31.12.1997
Tulorahoitus		
Käyttökate	11.686	18.993
Rahoitustuotot ja -kulut	6.476	4.861
Satunnaiset erät	1.724	-2.021
Verot	-1.893	-3.290
Yhteensä	17.993	18.543
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden vähennys/lisäys	2.057	-415
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys	-11.148	-16.285
Korottomien lyhytaikaisten velkojen lisäys	2.045	5.322
Yhteensä	-7.046	-11.378
Liiketoiminnan kassavirta	10.947	7.165
Investoinnit		
Käyttöomaisuuden lisäys	-49.235	-22.633
Käyttöomaisuuden vähennys	10.586	14.889
Yhteensä	-38.649	-7.744
Kassavirta ennen rahoitusta	-27.702	-579
Rahoitus		
Pitkäaikaisten saamisten väh./lis.	3.503	-7.984
Pitkäaikaisten velkojen lisäys	34.154	53.255
Pitkäaikaisten velkojen vähennys	-12.707	-51.616
Lyhytaikaisten saamisten väh./lisäys	104.100	-53.749
Lyhytaikaisten velkojen väh./lisäys	-114.606	72.477
Osuuspääoman korot	-1.167	-529
Osuuspääoman lisäys	2.515	1.549
Yhteensä	15.792	13.403
Laskelman mukainen likvidien varojen vähennys	-11.910	12.824
Taseen mukainen likvidien varojen vähennys/lisäys		
Likvidit varat tilikauden lopussa	31.372	43.282
Likvidit varat tilikauden alussa	-43.282	-30.458
Yhteensä	-11.910	12.824

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAAJUUS

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät Turun Osuuskaupan lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa Turun Osuuskaupalla on välittömästi tai välillisesti enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamista äänistä. Tilinpäätökseen eivät kuitenkaan sisälly tytäryhtiöt, joilla ei tilikauden aikana ollut toimintaa.

Emoyrityksen lisäksi konsernitilinpäätöksessä on 17 yhtiötä, joista seitsemän on kiinteistöyhtiötä. Yhtiöt ovat Turun Prisma Oy, Tokos Oy, Turun S-ravintolat Oy, Oy Hotress Ab, Oy Unitel Ab, Reitti Oy, Tammisillan Liikennepalvelut Oy, Turun Lähiprisma Oy, TOK-Marketit Oy, Turun Sale Oy, Räntmestari Oy, Oy Eerikinkatu 23, Turku, Kiinteistö Oy Ohitus, Lausteen Liikekeskus Oy, Kurssi- ja Lomakeskus Oy, Kiinteistö Oy Piiparintori ja Kiinteistö-Oy Future. Näistä vain Lausteen Liikekeskus Oy:ssä, Kurssi- ja Lomakeskus Oy:ssä ja Kiinteistö Oy Piiparintorissa on vähemmistöosakkaita. Muut yhtiöt Turun Osuuskauppa tai sen tytäryhtiö omistaa kokonaan yksin.

Tilikauden aikana Turun Osuuskauppa osti Tammisillan Liikennepalvelut Oy:n koko osakekannan. Tilikauden aikana ei ole myyty tytäryhtiöitä. Turun Lähiprisma Oy, TOK-Marketit Oy ja Turun Sale Oy on yhdistetty ensimmäisen kerran konsernitilinpäätökseen tilikauden aikana.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN

LASKENTAPERIAATTEET

Keskinäinen osakkeenomistus

Konsernin sisäinen osakeomistus on tilinpäätöksessä eliminoitu hankintamenomenetelmän mukaan, jolloin tytäryhtiöosakkeiden hankintameno on eliminoitu tytäryhtiöiden hankintahetken omia pääomia vastaan. Eliminointierot on siltä osin, kun ne ovat johtuneet kiinteistöjen käypien ja kirjanpitoarvojen erosta, kohdistettu tontteihin ja rakennuksiin. Rakennusten osalta konserniero poistetaan ao. rakennuksen suunnitelman mukaisen pitoajan kuluessa. Niiden tytäryhtiöiden osalta, joissa em. jakoa ei ole suoritettu, eliminointierot on käsitelty yhtenä eränä eli konsernilikearvona konsernitaseessa. Konsernilikearvot poistetaan tältä osin 10 vuoden tasapoistoin. Vanhaa konsernilikearvoa on jäljellä enää Lausteen Liikekeskus Oy:stä. Tilikaudella hankitusta Tammisillan Liikennepalvelut Oy:stä syntynyt konsernilikearvo poistetaan 5 vuoden tasapoistoin.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, käyttöomaisuuden sisäiset myyntivoitot ja -tappiot sekä keskinäiset saamiset ja velat.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet Lausteen Liikekeskus Oy:n, Kurssi- ja Lomakeskus Oy:n ja Kiinteistö Oy Piiparintorin omasta pääomasta ja tuloksesta on erotettu ja esitetty erikseen tilinpäätöksessä.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiöiden tilikauden tuloksista ja oman pääoman muutoksista on esitetty rahoituserissä. Osakkuusyhtiöistä on konsernitilinpäätökseen yhdistelty Oy Scan-Show Ab, Kiinteistö Oy Kuloisten Kauppakeskus ja Kiinteistö Oy Kaunispirtti. Yhdistelemättä on jätetty aravayhtiö Kiinteistö Oy Lausteenheinä sekä Säästö-Osuus Oy. Yhdistelemättä jätettyjen yhtiöiden vaikutus konsernin tulokseen ja omiin pääomiin on olematon. Osakkuusyhtiöistä ainoa liiketoimintaa harjoittava yhtiö on Oy Scan-Show Ab.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on fifo-periaatteen mukaisesti merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai jälleenhankintamenojen tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä alinta arvoa käyttäen. Konsernin vaihto-omaisuuteen sisältyvää vähäistä sisäistä katetta ei ole eliminoitu.

Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuus on taseessa arvostettu välittömään hankintamenuon vähennettynä vuosittain kirjanpidossa tehdyillä poistoilla. Suunnitelman mukaisten poistojen ja kirjattujen kokonaispoistojen erotus esitetään tuloslaskelmassa tilinpäätössiirtona. Taseessa mainittujen poistojen kertynyt erotus esitetään yhtenä eränä varauksissa. Käyttöomaisuuden poistamattoman hankintameno pysyvät arvonalennukset on kirjattu kertaluonteisina poistoina. Käyttöomaisuuteen liittyvät arvonorotukset on esitetty taseen liitetiedoissa.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistona käyttöomaisuuden alkuperäisestä hankintamenuosta.

Poistoajat, jotka perustuvat arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin ovat seuraavat:

	<u>vuosia</u>
Rakennukset	20–30
Koneet ja kalusto	
Myymäla- ja varastokalusto	6
Ravintolakalusto	5
Hotelli- ja konttorikalusto	10
Moottorijoneuvot ja atk-kalusto	5
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat oikeudet sekä muut pitkävaikutteiset menot	verolakien sallimissa puitteissa

Eläkejärjestelyt

Emo-osuuskaupalla oli aikaisemmin lakisääteisen eläkevakuutuksen lisäksi yhdessä lähinnä S-ryhmään kuuluvien muiden yritysten kanssa Eläkekassa Elonvaran avulla vapaaehtoinen eläkejärjestely.

Siltä osin kuin purkautuneen Elonvaran sääntöjen mukaiset, ansaitut eläke-edut eivät tulleet katetuiksi purkautuneen Elonvaran varoilla, otti kukin eläkekassan osakas tätä kattamatonta eläkevastuuta vastaavan lisäeläkevakuutuksen Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolasta sitoutumalla sen maksamiseen kymmenen vuoden kuluessa. Samalla osakkaat antoivat omavelkaisen takauksen muiden Elonvaran osakkaiden ottamien ko. vakuutusten maksamisesta. Turun Osuuskaupan osalta tämä kattamaton eläkevastuu tuli katettua kokonaan vuonna 1997 yhteisvastuun kokonaisuudessaan ollessa 5,4 miljoonaa markkaa.

Emo-osuuskaupan palveluksessa oleville Elonvaran jäsenille on myös otettu lisäeläkevakuutus, jolla turvataan eläkekassan sääntöjä vastaavat ansaitut ja tulevat eläke-edut, jotka aikaisemmin käsiteltiin eläketapahtumina. Tältä osin Turun Osuuskaupalla ei ole kattamatonta eläkevastuuta 31.12.1998.

Kattamaton yhteisvastuu tulee katetuksi sopimuksen mukaan viimeistään vuonna 2000.

Suoritetuista eläkevakuutusmaksuista henkilösvikuluihin on kirjattu suoriteperiaatteen mukaan tilivuonna ansaitut eläkemenot ja loput, aikaisempiin vuosiin kohdistuvina eläkemenoina, satunnaisiin kuluihin.

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT 1000 MK

	KONSERNI		TURUN OSUUSKAUPPA	
	1998	1997	1998	1997
1. Liikevaihto toimialoittain				
Päivittäis- ja erikoistavarat	685 589	551 092	511 428	516 621
Hotelli- ja ravintolatoimiala	163 481	159 275		
Huoltamotomimiala	78 043	47 315		
Muut	941	2 082		
	928 054	759 764		
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
Vuokratuotot	8 040	3 782	14 721	6 663
Kaluston myyntivoitot	2 128	128	1 642	104
	10 168	3 910	16 363	6 767
3. Henkilöstökulut				
Palkat	91 871	80 311	40 733	38 333
Eläkekulut	13 349	11 659	6 167	5 855
Muut henkilösvikulut	12 488	11 321	6 996	6 277
Yhteensä	117 708	103 290	53 896	50 465
Luontoisetujen yhteenlasketut raha-arvot	845	786	523	506

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT 1000 MK

	KONSERNI		TURUN OSUUSKAUPPA	
	1998	1997	1998	1997
4. Poistot				
Suunnitelman mukaiset poistot				
Perustamis- ja järjest.menot	10	10	10	10
Aineettomat oikeudet	154	71	151	65
Liikearvo	795	795	-	-
Konserniliikearvo	582	41	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot	1 885	1 433	932	217
Rakennukset ja rakennelmat	8 213	4 264	2 005	1 785
Koneet ja kalusto	8 975	7 714	5 558	4 643
Muut aineelliset hyödykkeet	15	2	15	2
Yhteensä	20 630	14 330	8 671	6 723
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)				
Muut pitkävaikutteiset menot	511	-2 133	29	-159
Rakennukset ja rakennelmat	121	-6 775	212	-6 432
Koneet ja kalusto	-2 181	-3 134	-2 803	-108
Yhteensä	-1 549	-12 042	-2 563	-6 700
Kokonaispoistot				
Perustamis- ja järj.menot	10	10	10	10
Aineettomat oikeudet	154	71	151	65
Liikearvo	795	795	-	-
Konserniliikearvo	582	41	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot	1 375	3 566	903	377
Rakennukset ja rakennelmat	8 091	10 165	1 793	8 217
Koneet ja kalusto	11 156	10 848	8 361	4 751
Muut aineelliset hyödykkeet	15	2	15	2
Yhteensä	22 179	25 498	11 234	13 423
5. Konsernin sisäiset rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista			9 344	8 587
Muut korkotuotot			1 506	312
Korkokulut			861	892
Yhteensä			9 989	9 791
6. Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Konserniavustukset	-		15 500	14 100
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	257	6 344	257	6 237
Säästökassan yli 10 v. koontitilien tuloutus		544	-	544
Arvonlisäveron palautus		74	-	-
Muut tuotot	51	1	14	1
Yhteensä	308	6 963	15 770	20 882
Satunnaiset kulut				
Eläkevastuun kattaminen	630	22 859	630	22 859
Käyttöomaisuuden myyntitappiot		25	-	25
Annetut konserniavustukset			12 550	-
Arvonlisäverot aik.tilik.	1 213		123	-
Muut kulut	742	65	742	21
Yhteensä	2 585	22 949	14 046	22 904
Satunn. tuotot ja kulut yht.	-2 278	-15 986	1 724	-2 021
7. Vapaaehtoisten varausten lisäys(-) tai vähennys(+)				
Siirtymävaraus		13 860		7170

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT1000 MK

	KONSERNI		TURUN OSUUSKAUPPA	
	1998	1997	1998	1997

8. Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot

Aineettomat hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	16 793	15 257	2 170	2 290
Pitoajan ohittaneet	-59	-1 420	-131	-542
Lisäykset 1.1.-31.12.	8 389	3 116	5 239	423
Vähennykset 1.1.-31.12.	-207	-160		-2
Hankintameno 31.12.	24 714	16 793	7 278	2 170
Kert. sumu-poistot 31.12.	-11 185	-8 061	-1 662	-700
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 529	8 731	5 616	1 469
Kertynyt poistoero 1.1.	2 803	670	159	
Kert. poistoeron lisäys 1.1. - 31.12.	433	3 326		159
Kert. poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	944	-1 193	-29	
Kertynyt poistoero 31.12.	2 292	2 803	131	159
Aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	179 443	176 138	78 553	71 290
Pitoajan ohittaneet	-10 467	-8 682	-8 621	-2 385
Lisäykset 1.1.-31.12.	33 680	28 576	28 193	17 978
Vähennykset 1.1.-31.12.	-10 555	-16 589	-5 546	-8 329
Hankintameno 31.12.	192 100	179 443	92 579	78 553
Kert. sumu-poistot 31.12.	-63 611	-63 112	-23 968	-29 364
Kirjanpitoarvo 31.12.	128 490	116 331	68 611	49 189
Kertynyt poistoero 1.1.	17 718	7 809	15 821	9 280
Kert. poistoeron lisäys 1.1. - 31.12.	12 896	20 011	10 175	12 975
Kert. poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	-10 823	-10 102	-7 584	-6 435
Kertynyt poistoero 31.12.	19 792	17 718	18 412	15 821

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT 1000 MK

	KONSERNI		TURUN OSUUSKAUPPA	
	1998	1997	1998	1997

Käyttöomaisuusarvopaperit

Osakkuusyrittösosakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.	5 289	5 099	4 541	4 445
Lisäykset 1.1. - 31.12.	55	100	55	100
Vähennykset 1.1.-31.12.	-140	-149	-	-3
Osuus osakkuusyrittösten tuloksesta	144	239	-	-
Hankintameno 31.12.	5 347	5 289	4 596	4 541
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 347	5 289	4 596	4 541
Konserniyritys-osakkeet ja -osuudet				
Hankintameno 1.1.			20 418	20 386
Lisäykset 1.1.-31.12.			2 080	3 991
Vähennykset 1.1.-31.12.			-	-3 959
Hankintameno 31.12.			22 498	20 418
Kirjanpitoarvo 31.12.			22 498	20 418
Osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.	29 679	32 756	25 953	33 551
Lisäykset 1.1.-31.12.	13 675	7 223	13 667	7 202
Vähennykset 1.1.-31.12.	-9 393	-10 301	-9 393	-10 300
Hankintameno 31.12.	33 960	29 679	30 226	30 453
Kirjanpitoarvo 31.12.	33 960	29 679	30 226	30 453
Osakkeiden hankintamenoön sisältyvät arvonorotukset				
Arvonorotukset 1.1.			-	4 500
Vähennykset 1.1.-31.12.			-	-
Arvonorotukset 31.12.			-	-

9. Konserniyritykset

	Konsernin omistus-osuus-%	Konsernin äänivalta-osuus-%	Konsernin osuus omasta pääomasta mk	Emoyhtiön omistus-osuus %	Emoyhtiön omistamien osakkeiden nim.arvo kpl	Emoyhtiön omistamien osakkeiden kp-arvo mk	Vimeksi laaditun tilinpäätöksen muk. tulos mk	
Oy Hotress Ab	100,0	100,0	4.124.883	100,0	400	4.000.000	4.000.000	16.131
Oy Unitel Ab	100,0	100,0	1.916.945	100,0	2000	2.000.000	2.000.000	48.599
Reitti Oy	100,0	100,0	1.538.269	100,0	2000	2.000.000	2.000.000	8.821
Turun Prisma Oy	100,0	100,0	82.011	100,0	15	15.000	15.000	66.783
Tokos Oy	100,0	100,0	24.828	100,0	15	15.000	15.000	13.334
Turun S-ravintolat Oy	100,0	100,0	48.080	100,0	50	50.000	50.000	3.445
Turun Seurahuone Oy	100,0	100,0	44.626	100,0	50	50.000	50.000	-300
Turun Lähiprisma Oy	100,0	100,0	45.984	100,0	50	50.000	50.000	-4.016
TOK-Marketit Oy	100,0	100,0	45.984	100,0	50	50.000	50.000	-4.016
Turun Sale Oy	100,0	100,0	45.984	100,0	50	50.000	50.000	-4.016
Tammisillan Liikennepalvelut Oy	100,0	100,0	1.823.698	100,0	1500	1.500.000	1.930.400	27.400
Räntmestari Oy	100,0	100,0	4.746.815	100,0	5000	5.000.000	5.015.000	-13.261
Oy Eerikinkatu 23, Turku	100,0	100,0	12.828.537	0,0	41140	41.140	50.362.658	3.275
Kiint. Oy Ohitus	100,0	100,0	-525.701	100,0	1250	1.250.000	1.250.000	-62.807
Kiint. Oy Future	100,0	100,0	14.249	100,0	15	15.000	15.000	125
Kiint. Oy Ässä	100,0	100,0	13.511	100,0	15	15.000	15.000	103
Lausteen Liikekeskus Oy	71,8	71,8	1.954.155	71,8	20763	2.076.300	2.547.480	3.407
Kurssi- ja Lomakeskus Oy	80,1	80,1	327.225	80,1	2851	281.500	1.158.232	-23.186
Kiint. Oy Piiparintori	57,4	57,4	1.961.848	57,4	2216	2.216.000	2.286.792	-58.508

10. Osakkuusyrittöset

	Omistusosuus %	Nimellisarvo kpl	Kirjanpitoarvo mk	tilinpäätös-ajankohdat
Oy Scan-Show Ab	22,5	22,5	22.500	31.12.98
Kiint. Oy Kuloisten Kauppakeskus	50,0	50,0	750	31.12.98
Kiint. Oy Kaunispirtti	50,0	50,0	850	31.12.98
Säästö-Osuus Oy	35,0	35,0	35	31.12.98
Kiint. Oy Lausteenheinä	32,7	32,7	490	31.12.98

11. Emoyhtiön muut osakkeet ja osuudet

	Omistusosuus %	Nimellisarvo kpl	Kirjanpitoarvo mk
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta	7,8	4213	12.639.000
Kiinteistö Oy Sibeliuskatu 3	15,6	15749	787.450
Kiinteistö Oy Affärscentrum	3,6	62	620
Sato-yhtymä Oy	1,1	23.913	239.130
Asunto Oy Linnankatu 19	3,8	3400	1739.526
Bostadsaktiebolaget Regina			3.847.795

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT 1000 MK

	KONSERNI		TURUN OSUUSKAUPPA	
	1998	1997	1998	1997

12. Pitkäaikaiset sijoitukset ja lainasaamiset

Konserniyrityksiltä			93.140	97.578
Osakkuusyrityksiltä	2.562	2.637	2.562	2.637

Pitkäaikaisiin lainasaamiin konserniyrityksiltä sisältyy Kiinteistö-Oy Ohitukselle annettu koroton ja irtisanomaton OYL:n 5.luvun 1-2 momentin ehdot täyttävä pääomalaina 6.000.000 markkaa sekä Tammisillan Liikennepalvelut Oy:lle 2.000.000 markkaa.

13. Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Saamiset, jotka eräänntyvät maksettavaksi yhden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua

Myyntisaamiset	319		319	-
Siirtosaamiset	2.285	46	2.285	46
Pankkisaamiset		1.100	-	1.100

Saamiset konserniyrityksiltä

Myyntisaamiset			4.461	1.978
Lainasaamiset			1.711	116.588
Siirtosaamiset			17.290	15.163
Yhteensä			23.462	133.728

14. Oma pääoma

Sidottu oma pääoma

Osuuspääoma 1.1.	12.645	11.096	12.645	11.096
Lisäys	2.515	1.655	2.515	1.655
Vähennys	-	106	-	106
Osuuspääoma 31.12.	15.159	12.645	15.159	12.645
Vararahasto 1.1.	3.531	3.537	3.445	3.445
Voittovarojen siirto	650		650	
Tytäryhtiön rahaston siirto	-	-6	-	-
Vararahasto 31.12.	4.181	3.531	4.095	3.445
Arvonkorotusrahasto 1.1.	2.900	4.073	2.900	7.400
Vähennys myynnin yhteydessä	-	1.173	-	-4.500
Arvonkorotusrahasto 31.12.	2.900	2.900	2.900	2.900

Vapaa oma pääoma

Vapaa oma pääoma 1.1.	40.603	28.234	94.284	82.523
Osuuspääoman korkoihin	-1.167	-529	-1.167	-529
Vararahaston siirto	-650		-650	-
Tytäryhtiön rahaston siirto		6		-
Konsermirakenteen muutos	-5	-3		
Tilikauden tulos	15.917	12.896	6.759	12.290
Vapaa oma pääoma yhteensä	54.698	40.603	99.225	94.284

Osuuspääomaan sisältyy v. 1998 eronneiden jäsenten osuuspääomaa 92.500,00 mk.

15. Varaukset

Kertynyt poistoero

Muut pitkävaikut.menot	2.292	2.803	131	159
Rakennukset ja rakennelmat	11.892	12.014	12.717	12.929
Koneet ja kalusto	7.900	5.704	5.695	2.892
Yhteensä	22.084	20.521	18.543	15.980

Vapaaehtoisia varauksia vastaavat verovelat

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT 1000 MK

	KONSERNI		TURUN OSUUSKAUPPA	
	1998	1997	1998	1997

16. Vieras pääoma

Velat, jotka eräänntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua

Lainat rahoituslaitoksilta	17.138	15.821	15.794	14.375
Eläkelainat	10.047	11.086	8.924	9.596
Yhteensä	27.186	26.907	24.718	23.971

Velat konserniyrityksille

Ostovelat			1.576	451
Siirtovelat			6.486	1.927
Muut lyhytaikaiset velat			14.362	131.004
Yhteensä			22.423	133.382

17. Vastuuitoumukset

Eläkesitoumukset

Vapaaehtoisista eläkesitoumuksista kattamaton yhteisvastuu on 5,4 miljoonaa markkaa (ed.v. 28,6 milj.mk). Kattamaton yhteisvastuu tulee katetuksi sopimuksen mukaan viimeistään v. 2000.

Konsernin muu eläkevastuu	-	502	-	502
---------------------------	---	-----	---	-----

Annetut pantit ja vastuuitoumukset

Omasta ja konserniyritysten velasta

Pantit	59.928	59.928	6.574	6.574
Kiinnitykset	71.805	70.185	39.245	37.625
Pantattu kiinnevelkakirjoja, SOK-Takaus Oy:n meille myöntämien takausten vastavakuudeksi	3.425	3.425	3.425	3.425
Yhteensä	135.158	133.538	49.244	47.624

Konserniyritysten velasta

Takaukset	-	-	2.546	2.729
-----------	---	---	--------------	-------

Osakkuusyritysten velasta

Takaukset	52	56	52	56
-----------	-----------	----	-----------	----

Muut (omat) vastuut

Leasingvastuut v. 1999	8.555	6.115	4.299	2.713
Leasingvastuut v. 2000	30.519	28.280	14.214	9.068
Leasingvastuut yhteensä	39.074	34.396	18.513	11.781

SOK-Takaus Oy:lle annetut

yhteisvastuuitoumukset	2.030	542	1.696	183
------------------------	--------------	-----	--------------	-----

SOK-Takaus Oy:lle annettu

vastatakaus	614	698	614	698
-------------	------------	-----	------------	-----

Omavelkainen takaus takausrengassopimuksen solmineiden osuuskauppojen jäsensijoitusten takaisinmaksamisesta jäsensijoittajille.

Johdannaissopimuksista johtuva vastuu

Korkojohdannaiset

Koronvaihtosopimukset

Kohde-etuuden arvo 240.000.000 käypä arvo: 1.823,00

Kohde-etuuden arvo 42.000.000 käypä arvo: -2.611.488,02

TOK-YHTYMÄN TUNNUSLUVUT 1994–1998

	1994	1995	1996	1997	1998
Liikevaihto mmk	672,2	668,9	678,8	759,8	928,1
Liikeylijäämä/-tappio					
Mmk	19,1	23,8	25,9	33,6	25,5
% liikevaihdosta	2,8	3,6	3,8	4,4	2,8
Ylijäämä/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja					
Mmk	12,0	18,5	21,7	30,1	21,7
% liikevaihdosta	1,8	2,8	3,2	4,0	2,3
Oman pääoman tuotto-%	15,9	22,3	27,3	34,7	21,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	10,6	14,4	15,6	18,3	12,2
Omavaraisuusaste, %	31,0	30,2	28,0	27,4	29,1
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen					
Mmk	7,8	18,0	20,5	35,8	52,6
% liikevaihdosta	1,2	2,7	3,0	4,7	5,7
Henkilöstön määrä 31.12.	556	566	571	672	693

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} - \text{tilikauden verot}}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero (keskim.)}} \times 100$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat, (keskim.)}} \times 100$$

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

$$\text{Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen} = \text{käyttöomaisuusinvestoinneista suoritettu määrä}$$

HALLITUKSEN ESITYS YLIJÄÄMÄN KÄYTÖSTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilivuoden ylijäämä 6.759.004,18 markkaa käytetään seuraavasti:

• tilikauden loppuun mennessä täyteen maksetuille osuusmaksuille maksetaan 10 % vuotuista korkoa arvopäivien mukaan	1.400.000,00
• ylijäämätillille jätetään	5.359.004,18

Mikäli hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä hyväksytään on oma pääoma seuraava:

Osuuspääoma	15.159.000,00
Vararahasto	4.094.650,43
Arvonkorotusrahasto	2.900.000,00
Muu oma pääoma	92.466.389,05
Ylijäämätili	5.359.004,18
	<u>119.979.043,61</u>

Turussa 18. päivänä maaliskuuta 1999

Veikko Autio

Harry Malmberg

Heikki Moisio

Tapani Niemiaho

Pirjo Vuokko

Pertti Wäänänen

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Turun Osuuskaupan edustajiston kokoukselle

Olemme tarkastaneet Turun Osuuskaupan kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilivuodelta 1998. Säästökassatarkastuksen on suorittanut KHT-yhteisö Tilintarkastusotava Oy. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja osuuskunnan tulos-

laskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että

tilinpäätös on olennaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osuuskuntalain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme seuraavaa:

- tilinpäätös, joka osoittaa 6.759.004,18 markan ylijäämää, on laadittu kirjanpitolaisten ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti
- tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin ja osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta

- tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa
- hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle voidaan myöntää vastuuvapaus tarkastamaltamme tilivuodelta
- hallituksen esitys tilikauden ylijäämän käyttämisestä on osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen mukainen.

Tilivuoden aikana laadittu osavuosikatsaus on käsityksemme mukaan laadittu olennaisilta osin osavuosikatsausta koskevien osuuskuntalain säännösten mukaisesti.

Turussa maaliskuun 30. päivänä 1999

Tilintarkastusotava Oy
KHT-yhteisö

Seppo Rehnberg, HTM

Erja Valtare, KHT

Matti Hartikainen, KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvosto on tänään tarkastanut hallituksen toimintakertomuksen vuodelta 1998, tutustunut siinä esitettyyn tilin-

päätökseen ja hallituksen esitykseen ylijäämän käyttämisestä sekä tilintarkastajien kertomukseen ja jättää ne edustajiston käsiteltäväksi

ehdottaen, että tilinpäätös vahvistettaisiin ja että hallituksen esitys ylijäämän käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Turussa 13. päivänä huhtikuuta 1998

Matti Vanto
Hallintoneuvoston puheenjohtaja

Matti Yrjövuori
Hallintoneuvoston varapuheenjohtaja

PÄIVITTÄIS- JA ERIKOISTAVARAKAUPPA

Päivittäis- ja erikoistavaramyynti oli 826,3 miljoonaa markkaa, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 164,5 miljoonaa markkaa eli 25 prosenttia. Toimialan volyyymi ja markkinaosuus kasvoivat voimakkaasti.

Toimialan sisällä S-marketketjun myynti oli 266,1 miljoonaa markkaa, jossa oli vähennystä 1,4 miljoonaa markkaa eli 1 prosenttia. Ketjun sisällä parhaiten myyntiään kasvattivat Piikkiö 16 prosenttia, Paimio 12 prosenttia, Loimaa 12 prosenttia. S-market Ravattulan kalusto ja liiketoiminta myytiin lokakuussa. Ketjun myynti pieneni sen vuoksi noin 12 miljoonalla markalla.

Prismoista Itäharjun Prisman ensimmäisen täyden vuoden myynniksi muodostui 212 miljoonaa markkaa, mikä ylitti asetetut tavoitteet. Piispanristin Prisman kasvu oli 4 prosenttia. Vanhan Tampereentien Prisman myynti pysyi suunnitellulla tasolla uuden Prisman "rakennustyömaalla". Koko Prismaketjun kasvu oli 164 miljoonaa markkaa eli 64 prosenttia. Wiklund Herkun myynnin kasvu oli 6 prosenttia. Parhaiten S-kaupoista myyntiään kasvatti Alastaron Ahos, sen myynnin lisäys oli 24 prosenttia.

Bonusmyynti oli 442,4 miljoonaa markkaa eli 53,5 prosenttia kokonaismyynnistä. Bonusmyynti kasvoi 35,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Bonusta toimiala jakoi 12,5 miljoonaa markkaa.

Toimialan tulos pysyi verkoston voimakkaasta kehittämispanostuksesta huolimatta tyydyttävänä. Toimialan tulos suunnitelmapoistoin oli nyt 11,5 miljoonaa markkaa eli 1,7 prosenttia liikevaihdosta (edell. vuonna 3,4 %).

Myynti/työtunti-mittarilla mitattu tehokkuus parani 1.222 markasta 1.262 markkaan.

Asiakastyytyväisyyden osalta asetetut tavoitteet saavutettiin. Erytisen myönteistä kehitys oli Wiklund Herkussa, Itäharjun ja Piispanristin Prismoissa sekä Loimaan, Paimion ja Uudenkaupungin S-marketeissa.

Tulostaan paransivat toimipaikoista merkittävästi uusi Prisma Itäharju ja edellisenä vuonna uudistettu Prisma Piispanristi sekä S-market Paimio sekä S-kauppa Ahos. Hyvään tulokseen ylsivät jälleen S-market Loimaa ja Wiklund Herku.

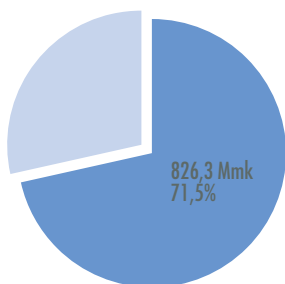
Tärkeimmät investoinnit olivat S-market Uudenkaupungin perusteellinen uudistus ja laajennus, S-market Loimaan laajennus sekä Sauvon S-kaupan täydellinen uudistaminen Saleksi. Tampereentien uuden Prisman rakentaminen edistyi suunniteltua nopeammin ja se saatiin koekäyttöön helmikuussa 1999. Vaikeista rakentamisolosuhteista huolimatta myös Paraisten uuden S-marketin rakennustyöt edistyivät aikataulun mukaisesti. Taivassalon ja Yläneen uudistukset Sale myymälöiksi käynnistyivät vuoden vaihteessa. Tappiollisen Ravattulan S-marketin liiketoiminta ja kalusto myytiin Anttila-ketjulle lokakuussa 1998.

Toimialan toimipaikkojen lukumäärä oli 18 käsittäen Sokos Wiklundin, kolme Prismaa, kuusi S-markettia, kaksi Salea, viisi S-kauppaa ja kauppa-auton. Vakituisten henkilöstön määrä oli 365 eli 5 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Päivittäis- ja erikoistavarakaupasta vastasi kaupallinen johtaja Tapani Niemiaho.

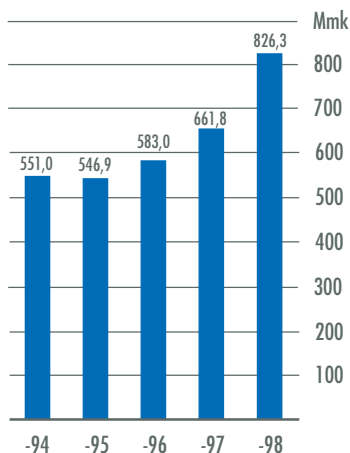
Turun Prisma Oy:n myynti oli 212,1 miljoonaa markkaa. Yhtiön palveluksessa oli 74 henkilöä. Toimitusjohtajana oli Tapani Niemiaho.

TOIMIALAN MYyntIOSUUS

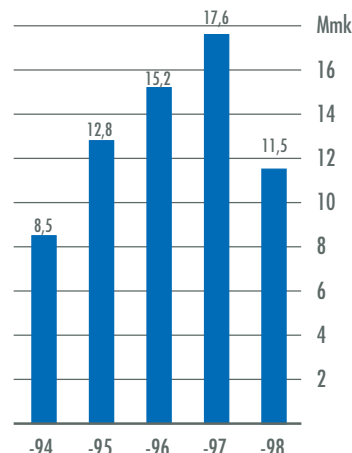

1998

TOIMIALAN MYyntI

TOIMIALAN TULOS (toiminnan tulos)

HOTELLIT JA RAVINTOLAT

TOK-yhtymän hotelli- ja ravintola-liiketoiminnasta vastasi neljä yhtiötä: Oy Hotress Ab vastasi hotelleista ja niiden yhteydessä toimivista ravintoloista, Oy Unitel Ab Amarillosta ja EG-klubista, Tokos Oy kolmesta Rossosta ja Teinistä ja Turun S-ravintolat Oy muista ravintoloista.

Toimialan myynti oli yhteensä 198,4 miljoonaa markkaa mikä on 4,1 miljoonaa markkaa eli 2,1 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Hotellien markkina-asema vahvistui selvästi ja ravintoloiden pysyi ennallaan. Yhtymän osuus anniskelu-ravintoloiden myynnistä Turun kaupungissa oli lähes neljäsosaa ja hotellien osuus majoitusmyynnistä lähes 40 prosenttia. Asetettua myyntitavoitetta ei saavutettu kaikilta osin. Majoitusmyynti nousi 18,8 prosenttia. Ravintolamyynti laski 2,5 prosenttia. Turun Sokos-hotellien yhteinen käyttöaste oli 61,0 prosenttia, kun kaupungin muiden hotellien käyttöaste jäi alle 50 prosentin.

Toiminnan tulos suunnitelman mukaisiin poistoin oli 11,5 miljoonaa markkaa eli 7,0 prosenttia liikevaihdosta (edellisenä vuonna 8,1 %). Toimialan toimintakateprosentti oli 27,7 prosenttia.

Asiakastytyväisyyden lisääminen oli yksi keskeisimmistä tavoitteista vuoden aikana. Suoritetut asiakastutkimukset osoittivat, että keskeisissä toimipaikoissa ylettiin edellisen vuoden hyvälle tasolle.

Myynti/työtunti-mittarilla mitattu tehokkuus parani lievästi ja se oli 429 markkaa. Bonusmyynti toimialalla kasvoi 26,5 prosenttia.

Merkittävimmät investoinnit olivat: Hamburger Börsin ravintoloiden saneeraus ja laajennus. Hotelli-huoneiden lukumäärä lisääntyi 66:lla. Erillisistä ravintoloista saneerattiin täydellisesti Wiklund Café, Ravintola Kirsta, Public House Erik. Toimiala otti vuoden aikana vastatakseen yhteensä noin 50 miljoonan markan investointirasitteen.

Erillisiä ravintoloita ja kahviloita oli 17. Työntekijöitä toimialalla oli vuoden vaihtuessa 244 eli 4 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Toimialajohtajana sekä alan erillisten yhtiöiden toimitusjohtajana toimi Jyrki Valanne.

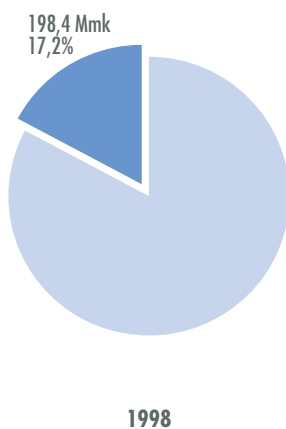
Oy Hotress Ab:n myynti oli 114,6 miljoonaa markkaa, (ed. vuonna 106,3 milj. markkaa). Vuoden lopussa oli yhtiön palveluksessa 143 henkilöä (ed. vuonna 144). Yhtiön toimitusjohtajana oli Jyrki Valanne.

Oy Unitel Ab:n myynti oli 28,4 miljoonaa markkaa (ed.v. 87,9 milj. markkaa). Yhtiön palveluksessa oli 29 henkilöä (ed. vuonna 104). Toimitusjohtajana oli Jyrki Valanne.

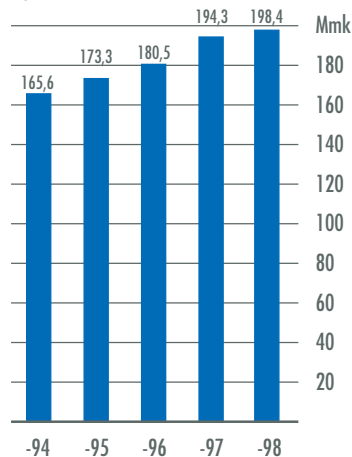
Tokos Oy:n myynti oli 23,5 miljoonaa markkaa. Yhtiön palveluksessa oli 36 henkilöä. Toimitusjohtajana oli Jyrki Valanne.

Turun S-ravintolat Oy:n myynti oli 32,0 miljoonaa markkaa. Yhtiön palveluksessa oli 36 henkilöä. Toimitusjohtajana oli Jyrki Valanne.

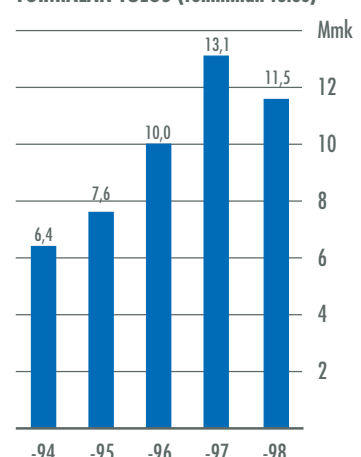
TOIMIALAN MYNTIOSUUS

TOIMIALAN MYNTI

TOIMIALAN TULOS (toiminnan tulos)

TALOUSHALLINTO

Taloushallinto vastasi kertomusvuonna TOK-yhtymän laskentatoimesta, rahoituksesta, sisäisestä tarkastuksesta sekä keskitetyistä henkilöstöpalveluista. Myös ulkopuolisille vuokratut liiketilat sekä asuinhuoneistot olivat taloushallinnon vastuulla. Lisäksi taloushallinto vastasi investointiprojektien valvonnasta.

Taloushallinnon johtajana toimi hallintojohtaja, ekonomi Risto Tuomala. Konsernin hallinnon palveluksessa oli vuoden lopussa 27 henkilöä.

Laskentatoimi

TOK-yhtymän taloushallinto hoidettiin eräitä kiinteistöyhtiöitä lukuunottamatta yhtymän konttorissa Turussa. Laskentatoimen ohella taloushallinnon rooli asiakasomistajamarkkinoinnissa ja tietojärjestelmien kehittämisessä oli kertomusvuonna merkittävä.

Vuosi 2000 ja euro

TOK-yhtymässä on aloitettu systemaattinen valmistautuminen vuosittain vaihtumiseen. Eri toimialoilta on nimetty vastuuhenkilöt ja työn etenemisestä raportoidaan TOK:n hallitukselle. Periaate on, että kaikkien järjestelmien toimivuus varmistetaan testaamalla ne hyvissä ajoin ennen vuosittain vaihdetta. Suurimmat muutostarpeet liittyvät toimipaikkojen järjestelmiin. Projekti oli tilikauden päättyessä suunnitellussa aikataulussa.

Euron käyttöönotossa TOK-yhtymä noudattaa S-ryhmän aikataulua. Euron käyttöön siirytään vasta kun kulluttajillakin on käytössään euroja eli vuoden 2002 alusta. Jo aikaisemmin eurot otetaan markkinointiviestintään sekä hyllytietokoneihin ja hintalappuihin. TOK-yhtymän kirjanpitovaluutta on markka vuoden 2001 loppuun. Valmius euromääräisten laskujen käsittelyyn toteutetaan vuoden 1999 loppuun mennessä.

Kiinteistöyhtiöt

Räntmestari Oy. Yhtiö omistaa 2 kiinteistöä Turussa: Tampereentien Prismän sekä huoltamo- ja varastokiinteistön Ruissalontien. Yhtiön taseen summa on 14,9 milj. mk.

Kiinteistö Oy Ohitus. Yhtiö omistaa Raision Ohikulkutien varressa maa-alueen. Yhtiön taseen summa on 5,6 miljoonaa mk.

Oy Eerikinkatu 23, Turku. Kiinteistöyhtiö omistaa Hotelli Seurahuoneen kiinteistön, jonka osakkeet ovat Oy Hotress Ab:n omistuksessa. Yhtiön taseen summa on 27,7 milj. mk.

Kurssi- ja Lomakeskus Oy omistaa 49 ha maa- ja 93 ha vesialuetta Taivassalossa. Alue on varattu osakaiden henkilöstön vapaa-ajan viettoon. Turun Osuuskauppa omistaa yhtiön osakkeista 80,1 prosenttia. Vähemmistöosakkaina ovat SOK ja Vehmaan Osuuskauppa. Yhtiön taseen summa on 0,4 milj. mk.

Muut kiinteistötytäryhtiöt. Turun Osuuskauppa omistaa enemmistön Kiinteistö Oy Piiparintorista ja Lausteen Liikekeskus Oy:stä. Yhtiöt omistavat liikekiinteistöjä Turussa. Kiinteistö-Oy Futurella ei ollut toimintaa tilivuoden aikana. Em. kolmen kiinteistöyhtiön taseiden summa on 6,2 milj. mk.

Osakkuusyhtiöt. Turun Osuuskauppa omistaa puoliksi SOK:n kanssa Kiinteistö Oy Kuloisten Kauppakeskuksen osakkeet. Tämän sekä Kiinteistö Oy Ohituksen ja tilivuoden aikana SOK:n kanssa perustetun Kiinteistö Oy Haunistenportin Raisiossa omistamat maa-alueet on kaavoitettu kauppakeskuksen rakentamista varten. Alueelle on myönnetty rakennusluvut lähes 50.000 m²:n liikerakentamiselle.

Muut Turun Osuuskaupan osakkuuskiinteistöyhtiöt ovat: Kiinteistö Oy Kaunispiritti (Ivalo), Kiinteistö Oy Lausteenheinä (Turku) ja Säästö-Osuus Oy (Rymättylä).

urun Osuuskaupalla on lisäksi merkittäviä osakkuuksia seuraavista yhtiöistä: Kiinteistö Oy Affärcentrum Fastighets Ab (Turku), Asunto Oy Regina-Bostads Ab (Turku), Kiinteistö Oy Siibeliuksenkatu 3 (Turku), Asunto Oy Linnankatu 19 (Turku), ja Kiinteistö Oy Satokihu (Uusikaupunki). Ensimmäisestä yhtiöstä hankittiin lisää osakkeita ja osa myytiin Tapiolalle.

Koulutus ja palkitseminen

Henkilöstön koulutukseen ja kehittämiseen panostettiin vahvasti. Toimipaikkojen uudistusten yhteydessä järjestettiin henkilöstölle liikeidean mukaiseen toimintaan perehdyttävä koulutus. Laatu, tehokkuus ja asiakasomistajuus olivat keskeisiä teemoja. Mikrotietokoneiden käyttäjäkoulutukseen osallistui useita henkilöitä. Itseopiskelua kannustettiin ja tuettiin. Lisäksi käynnistyi koko henkilöstöä koskeva "TOK-ajokortin" suorittaminen, mihin kuuluu kolme tietokoneella suoritettavaa opintokokonaisuutta.

Vuoden aikana palkittiin henkilökuntaa hyvistä suorituksista. TOK-yhtymän 8. huippumyyjäklubi valittiin ja sen jäsenet kävivät läpi heitä varten laaditun opinto-ohjelman. Klubiin valittujen nimiluettelo on sivulla 30. Vuoden yksiköiksi valittiin S-market Loimaa ja Seurahuone.

Työterveydenhuolto

Henkilöstön työterveydenhuollosta vastasi Lääkäriasema Pulssi. Yleislääkäritasoinen hoito on henkilökunnalle ilmaista. Ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon kuuluivat työhöntulo- ja lakisääteiset terveystarkastukset, ikäryhmätarkastukset, terveystarkastukset ja ergonomia. Kansaneläkelaitoksen työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävään Aslak-projektiin osallistui 9 henkilöä. Terveystarkastusten asiantuntijoita oli läsnä myös työsuojelutoimikuntien kokouksissa.

Henkilöstön vapaa-ajantoiminta

Henkilökunnan käytössä oli Kurssi- ja Lomakeskus Oy:n vapaa-ajan alue Taivassalossa. Keskeisellä oli lisäksi käytettävissä Tuulenpää-huvila Ruissalossa.

Liikuntaharrastuksia tuettiin eri tavoin. Mm. Naisten Kuntovitoselle osallistui yhtymän tuella 301 naista.

Huoltokonttori

Henkilökunnan huoltokonttorin talletukset olivat vuoden lopussa 10,3 miljoonaa mk. Tilejä oli 401.

EDUSTAJISTON JÄSENET

Varsinaiset jäsenet

Nimi	Ammatti	Kotipaikka	Jäsen- alue	Nimi	Ammatti	Kotipaikka	Jäsen- alue
Aarnio Irma	Teknisen työn opettaja	Naantali	1	Rantanen Mika	Koulunjohtaja	Kaarina	1
Aavikko Marja-Leena	Emäntä	Nousiainen	2	Ranti Heikki	Ekonomi	Turku	1
Aho Raija	Hoitoapulainen	Taivassalo	2	Ristisuo Anna-Liisa	Kotitalousopettaja	Yläne	2
Ahtikari Seija	Kotitalousopettaja	Piikkiö	1	Roos Merja	Tarjoilija	Turku	1
Eerola Eila	Apulaisosastonhoitaja	Turku	1	Ruola Pekka	Toimitusjohtaja	Turku	1
Grönroos Leena	Apulaisrehtori, fil.maisteri	Turku	1	Savisaari Terttu	Erytisopettaja	Turku	1
Haapa-aho Marja-Liisa	Osastonhoitaja	Turku	1	Sippola Kristiina	Emäntä	Paimio	2
Hakalax Marja-Liisa	Työkokeiluohjaaja	Kaarina	1	Suokivi Simo	Kiinteistöpäällikkö	Turku	1
Hanski Ilkka	Insinöörikomentaja	Raisio	1	Särvä Jorma	Maanviljelijä	Sauvo	2
Hartonen Tuula	Kotitalousteknikko	Kaarina	1	Tapiola Marketta	Pankkitoimihenkilö	Kaarina	1
Hasselblatt Birgitta	Sihteeri	Turku	1	Thurén Esko	Kirkkoherra	Turku	1
Hiiri Mirja	Tuoteryhmävastaava	Piikkiö	1	Toivonen Maire	Yliääkäri	Kyrö	2
Hiltunen Heli	Prismajohtaja	Turku	1	Tolvas Ari	Toimitusjohtaja	Raisio	1
Hintukainen Lauri	Toimitusjohtaja	Rusko	1	Tuominen Heikki	Sisäinen tarkastaja	Naantali	1
Hurme Leila	Palvelukeskuksen johtaja	Turku	1	Tuominen Lasse	Koulutoimenjohtaja	Naantali	1
Joutsamo Ulla	Johtava hoitaja	Masku	1	Tuomola Margit	Maatilan emäntä	Paimio	2
Kaamanen Simo	Rakennusmestari	Raisio	1	Vaaranen Saara	Osastonhoitaja	Naantali	1
Klimscheffskij Simo	Kunnallisneuvos	Turku	1	Vahtera Helle	Emäntä	Uusikaupunki	2
Koivisto Eila	Tuoteryhmävastaava	Raisio	1	Vehviläinen Margit	Tuoteryhmävastaava	Loimaan mlk	2
Koskinen Marjatta	Pankkitoimihenkilö	Masku	1	Vilppu Seppo	Maanviljelijä	Turku	1
Laaksonen Kari	Maanviljelijä	Sauvo	2	Virtanen Leena	Palvelupäällikkö	Loimaan kunta	2
Lahesmaa Petri	Valt. yo.	Turku	1	Ylitalo Matti	Maanviljelijä	Pöytyä	2
Laitinen Marjukka	Toimittaja	Turku	1				
Lehimo Inkeri	Pääluottamusmies	Turku	1	Varajäsenet			
Lehtinen Kaarina	Perhepäivähoitaja	Raisio	1	Auranen Harri	Maanviljelijä	Kyrö	2
Leinonen Kauko	Tiedottaja	Turku	1	Halkosaari Tuula	Apul. kanslisti	Turku	1
Lähteenmäki Hannu	Maanviljelijä	Kaarina	1	Korpi Marja-Liisa	Emäntä	Aura	2
Makkonen Eva-Liisa	Valt. maisteri	Turku	1	Koski Eero	Maanviljelijä	Piikkiö	1
Moberg Johan	Toimittaja	Turku	1	Laine Tapani	Maanviljelijä	Mynämäki	2
Mäkisalo Anne	Luokanopettaja	Mynämäki	2	Nuttunen Inkeri	Tukkumyyjä	Raisio	1
Niinimäki Lasse	Aluepäällikkö	Loimaa	2	Pispanen Reino	Apulaisjohtaja	Turku	1
Ojainmaa Sanna	Maanviljelijä, emäntä	Punkalaidun	2	Tupala Anja	Emäntä	Lieto	1
Ojala Mikko	Agrimarketpäällikkö	Lieto	1	Valtonen Launo	Maanviljelijä	Kustavi	2
Onnela Eeva-Maija	Emäntä, herastuomari	Loimaa mlk	2				
Paatero Jaakko	Tekniikan tri	Turku	1				
Paju Pirkko	Kotitalousopettaja	Turku	1				
Penttilä Matti	Talousneuvos	Uusikaupunki	2				
Rantala Kimmo	Varatuomari	Taivassalo	2				

Edustajiston kevätkokouksen puheenjohtajana toimi valt. yo. Petri Lahesmaa ja syyskokouksen puheenjohtajana kotitalousopettaja Anna-Liisa Ristisuo.

Varajäsenistä on mainittu ne, jotka ovat osallistuneet vuoden aikana ainakin yhteen edustajiston kokoukseen.

JÄSENALUEET:

Alue 1: Kaarina, Lieto, Masku, Naantali, Piikkiö, Raisio, Rusko, Turku.

Alue 2: Alastaro, Askainen, Aura, Houtskär, Iniö, Karinainen, Korppoo, Kustavi, Lemu, Loimaa, Loimaan kunta, Mellilä, Merimasku, Mietoinen, Mynämäki, Nauvo, Nousiainen, Oripää, Paimio, Parainen, Pöytyä, Rymättylä, Sauvo, Taivassalo, Tarvasjoki, Uusikaupunki, Vampula, Vahto, Velkua, Yläne.

HALLINTONEUVOSTO

Vanto Matti, varatuomari, kaupunginlakimies, Raisio, 1996 - 1998 puheenjohtaja	Lahdenperä Tapani, maanviljelijä, Taivassalo, 1997 - 1999	Mäkisalo Anne, opettaja, Mynämäki, 1998 - 2000
Yrjövuori Matti, maanviljelijä, Paimio, 1996 - 1998, varapuheenjohtaja	Lauros Tuula, pääluottamus mies, tarjoilija, Merimasku 1997 - 1999 (6.5.1998 saakka)	Pursiheimo Terttu, fil.maisteri, lehtori, Turku, 1997 - 1999
Haavisto Heikki, ministeri, OTK, agronomi, Raisio, 1998 - 2000	Lehimo Inkeri, pääluottamus mies, myymäläkassa, Turku, 1997 - 1999 (6.5.1998 saakka)	Puttaa Leila, kotiteollisuusopettaja, Masku, 1996 - 1998
Hasselblatt Hans, ekonomi, Turku, 1998 - 2000	Lehmusto Jouko, valt.maisteri, talousjohtaja, Turku, 1996 - 1998	Rauhala Reijo, rehtori, Turku, 1997 - 1999
Hellstén Jorma, pääluottamus mies, Turku, 1998 - 2000	Makkonen Eva-Lisa, valt.maisteri, kaupunginsihteeri, Turku, 1998 - 2000	Roos Merja, pääluottamus mies, Turku, 1998 (7.5. alkaen) - 1999
Hollmén Timo, maanviljelijä, agrologi, Kaarina, 1998 - 2000	Majuri Sari, pääluottamus mies, Turku, 1998 (7.5. alkaen) - 1999	Sinervo Risto, fil.kand., johtava rehtori, Loimaa, 1998 - 2000
Klimscheffskij Simo, toimitusjohtaja, kunnallisneuvos, Turku, 1996 - 1998	Mikkola Mari, insinööri, Lieto, 1998 - 2000	Soupas Mirja, agronomi, maanviljelijä, Sauvo, 1996 - 1998
Kuusela Kalervo, komisario, Turku, 1997 - 1999	Mäki-Laurila Marja-Leena, peruskoulunop. Punkalaidun, 1996 - 1998	Sulo Tarja, kotitalousopettaja, Uusikaupunki, 1997 - 1999
Kytömäki Raiili, kotitalousopettaja, Turku, 1997 - 1999		Uotila Usko, opettaja, maanviljelijä, Yläne, 1996 - 1998

Edustajiston kevätkokous valitsi hallintoneuvostosta eroa pyytäneiden henkilöstön edustajien pääluottamus mies Tuula Lauroksen ja pääluottamus mies Inkeri Lehimon tilalle heidän jäljellä olevaksi toimikaudekseen pääluottamus mies Sari Majurin Turusta ja pääluottamus mies Merja Roosin Turusta.

Edustajiston syyskokous valitsi hallintoneuvoston jäseniksi vuosiksi 1999 - 2001 erovuorossa olleiden kunnallisneuvos Simo Klimscheffskijn, kotiteollisuusopettaja Leila Puttaan ja peruskoulunopettaja Marja-Leena Mäki-Laurilan tilalle valt. yo. Petri Lahesmaan, Turusta, projektijohtaja Anne Niemen Kaarinasta ja varatoimitusjohtaja Markku Orellin Paraisilta. Muut erovuorossa olleet valittiin uudelleen. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi vuodeksi 1999 valitsi hallintoneuvosto varatuomari, asianajaja Matti Vanton ja varapuheenjohtajaksi maanviljelijä Matti Yrjövuoren.

HALLITUS

Autio Veikko, ekonomi, toimitusjohtaja, kauppaneuvos, puheenjohtaja, Turku	Moisio Heikki, maanviljelijä, Piikkiö	Tuomala Risto, ekonomi, hallintojohtaja, Turku
Hyssälä Heikki, varatuomari, hallintojohtaja, Turku	Niemiahho Tapani, kaupallinen johtaja, Turku	Vuokko Pirjo, kauppatieteiden tohtori, Piikkiö

Hallintoneuvosto valitsi hallituksen jäseneksi vuodeksi 1999 hallintojohtaja Heikki Hyssälän ja hallintojohtaja Risto Tuomalan tilalle hallintojohtaja Harry Malmbergin ja kaupunginsihteeri Pertti Wäänäsen. Muut hallituksen jäsenet valittiin uudelleen. Hallituksen varapuheenjohtajaksi vuodeksi 1999 hallitus valitsi maanviljelijä Heikki Moision. Puheenjohtajana toimii sääntöjen mukaisesti toimitusjohtaja Veikko Autio.

TILINTARKASTAJAT

Varsinaiset

Rehnberg Seppo, talousjohtaja, HTM, Turku
Valtare Erja, kauppat.maisteri, KHT, Turku
KHT-yhteistö Tilintarkastusotava Oy, Helsinki, päävastuullisena tilintarkastajanaan kauppat.maisteri, KHT Matti Hartikainen

Varatilintarkastajat

Pykäläinen Ritva, HTM, Naantali
Viitanen Erkki, HTM, Pirkkala

Tilintarkastajiksi vuodeksi 1999 valitsi edustajiston syyskokous uudelleen vuonna 1998 toimineet tilintarkastajat.

ASIAKASTOIMIKUNNAT

PRISMA TAMPEREENTIE

Timo Alakoski
Marja-Terttu Eskelinen
Terhi Lairolahti
Sisko Ojala
Ulla Vahtera

PRISMA PIISPANRISTI

Jorma Haapaniemi
Leila Hurme
Mirja Miettinen
Paavo Riski
Marja Sahlstén

W-HERKKU ja TAVARATALO

Mika Hakala
Mervi Kujanen
Hannele Laurmaa
Erja-Maija Roine

S-MARKET RAISIO

Lotta Haavisto
Marjatta Koskinen
Leena Laiho
Anneli Suominen
Ari Tolvas

S-MARKET PIIKKIÖ

Seija Ahtikari
Anne Jaakkola
Niilo Rinta-Risku
Liisa Tähtikäpää

S-MARKET PAIMIO

Riitta Heikkilä
Arja Kaipainen
Varpu Lindberg
Anne Sillanpää

S-MARKET NAANTALI

Ritva Mikkola
Ulla Nurmi
Eeva Sariola
Jouni Tamminen

S-MARKET LOIMAA

Ulla Eskola
Kaarina Kuismän
Tuija Paakkunainen
Sari Schwarz
Tiina Uusitalo

LUOTTAMUSHENKILÖT

Sari Majuri, pääluottamusmies,
vähittäiskauppa

Merja Roos, pääluottamusmies,
hotellit ja ravintolat

Anneli Lindström, pääluottamusmies,
huoltamot

Marja Kontto, pääluottamusmies,
myymäläesimiesliitto

Leila Nikkanen,
varapääluottamusmies, vähittäiskauppa

Ellen Majala, varapääluottamusmies,
hotellit ja ravintolat

ARVONIMI

Tasavallan presidentti myönsi Turun
Osuuskaupan toimitusjohtajalle, ekonomi
Veikko Autiolle 15.4.1998 kauppaneuvok-
sen nimen ja arvon

KUNNIA- JA TYÖ- ANSIOMERKIT V. 1998

Suomen Tasavallan Presidentin myöntämä
Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I
luokan mitali kultaristein: ravintola-
päällikkö Matti Puhakainen

Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I
luokan mitali: huoltamoesimies Kauko
Laamanen, kassaryhmän esimies Pirjo
Lehmuskallio, tuoteryhmävastaava Eila
Mäntylä, tuoteryhmävastaava Margit
Vehviläinen ja S-kauppias Markku
Sihvonen.

Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan
mitali: laskujen tarkastaja Saini Lehmus-
vuori.

SOK:n 40-vuotistyoansiomerkki

kassanhoitaja Eeva Salonen
kiinteistöpäällikkö Simo Suokivi

SOK:n 25-vuotistyoansiomerkki

elintarvikemyyjä Hillka Aaltonen
elintarvikemyyjä Kaisa Jalavikko
ravintolapäällikkö Riitta-Liisa Jefimoff
käyttötavararyhmän hoitaja
Marja-Liisa Kulma-Wahlbäck
huoltamoesimies Kauko Laamanen
kassaryhmän hoitaja Pirjo Lehmuskallio
vahtimestari Olli-Pekka Palmgren
elintarvikemyyjä Marja Vaitinen
lihamyyjä Ritva Vaermaa

HUIPPUMYYJÄKLUBI

Timo Kinnunen, Wiklund-Herkku
Seija Toivonen, Wiklund-Herkku
Pirjo Salmi, Wiklund-Herkku
Marja Vaitinen, Prisma Piispanristi
Monica Nurmi, Prisma Piispanristi
Tauno Härkölä, Prisma Piispanristi
Margit Liivrand, Prisma Tampereentie
Marjo Kärrä, Prisma Tampereentie
Sirpa Kyllönen, Prisma Itäharju
Andreas Karakatsanis, Prisma Itäharju
Hanna-Mari Mäkelä, Prisma Itäharju
Mirja Mattsson, S-market Raisio
Pia Laaksonen, S-market Raisio
Miika Valkonen, S-market Uusikaupunki
Tuija Mäkelä, S-market Loimaa
Pia Vuorisalo, S-market Naantali
Pirjo-Riitta Virtanen, Sale Lauste
Leena Auranen, S Osuma
Henry Merisaari, Neste Koulukatu
Matti Kovalainen, Amarillo
Timo Juntunen, Socis
Tiina Kastu, Fransmanni
Santtu Kiili, Åla Börs
Liisa Virranniemi, Åla Börs
Marjo-Minna Vuojärvi, Börs, Memphis
Minna Laurila, BNC
Riitta Korsimo-Suominen, Börs, keittiö
Juha Oksanen, Börs, keittiö
Stina Åkerberg, Börs, vastaanotto
Niina Hautaniemi, Börs, vastaanotto
Satu Siltanen, Socis, vastaanotto
Päivi Laine, Börs, kerrossivous
Marko Kallionpää, Rico
Mia Korelin, Rico
Mari Sinkkonen, Café Wiklund
Terjo Salminen, Teini
Tuija Tulva, Mainos
Sinikka Krouvila, Konttori

TOK-YHTYMÄN ORGANISAATIO 1999

JOHTO- RYHMÄ	<p>Veikko Autio Harry Malmberg Tapani Niemiahio Jyrki Valanne</p> <p>Toimitusjohtaja Hallintojohtaja Kaupallinen johtaja Toimialajohtaja</p>	KONSERNI- HALLINTO	<p>Toimitusjohtaja Hallintojohtaja Laskentapäällikkö Henkilöstöassistentti Sisäinen tarkastaja Kiinteistöpäällikkö</p>	<p>Veikko Autio Harry Malmberg Mika Nupponen Kristiina Kulju Yrjö Vaaja Simo Suokivi</p>
PÄIVITTÄIS- JA ERIKOISTAVARATOIMIALA	<p>Kaupallinen johtaja Valikoimapäällikkö Projektipäällikkö Markkinointiasistentti Kenttäpäällikkö TURUN LÄHIPRISMA OY PRISMA PIISPANRISTI - ASIAKASPALVELU - TUORETAVARAT - TEOLLISET TAVARAT JA HYGIENIA - VAPAA-AIKA - ASUMINEN - PUKEUTUMINEN NESTE, PIISPANRISTI PRISMA TAMPEREENTIE - ASIAKASPALVELU - TUORETAVARAT - VAPAA-AIKA, ASUMINEN - PUKEUTUMINEN PRISMA TAMPEREENTIEN ABC-AUTOMAATTI TURUN PRISMA OY PRISMA ITÄHARJU - ASIAKASPALVELU</p> <p>- TUORETAVARAT - TEOLLISET TAVARAT JA HYGIENIA - PUKEUTUMINEN - ASUMINEN - VAPAA-AIKA - KODINTEKNIikka PRISMA ITÄHARJUN ABC-AUTOMAATTI TOK-MARKETIT OY S-MARKET, LOIMAA S-MARKET LOIMAA ABC-AUTOMAATTI S-MARKET, NAANTALI S-MARKET, PAIMIO S-MARKET, PARAINEN S-MARKET, PIKKIO S-MARKET RAISIO S-MARKET UUSIKAUPUNKI - PÄIVITTÄISTAVARA - KÄYTTÖTAVARA, TEKSTIILI WIKLUND-HERKKU NESTE, MYNÄMÄKI TURUN SALE OY SALE, LAUSTE, TURKU SALE, SAUVO SAUVON ABC-AUTOMAATTI S-KAUPPA AHOS, ALASTARO S-KAUPPA MAJAKKA, KUSTAVI S-KAUPPA OSUMA, KYRÖ S-KAUPPA TAIVAKKA, TAIVASSALO S-KAUPPA YLÄTORI, YLÄNE KAUPPA-AUTO, KYRÖ I</p>	<p>Tapani Niemiahio Raimo Asukas Hannu Hussi Anri Saarinen Mika Marttila Toimitusjohtaja Prismajohtaja Kassapäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Huoltamoiesimies Prismajohtaja Kassapäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö</p> <p>Toimitusjohtaja Prismanjohtaja Asiakkuuspäällikkö Kassapäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Hoitaja Toimitusjohtaja Marketpäällikkö Hoitaja Marketpäällikkö Marketpäällikkö Marketpäällikkö Marketpäällikkö</p> <p>Marketpäällikkö Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Huoltamoiesimies Toimitusjohtaja Salepäällikkö Salepäällikkö Hoitaja Kauppias Kauppias Kauppias Kauppias Kauppias Kauppias</p>	<p>Tapani Niemiahio Leena Loippo Sonja Hujanen Ari Piironen Leena Sinervä Petri Hurme Tove Boström Ritva Nieminen Kauko Laamanen Heli Hiltunen Janina Saarinen Jukka Laurén Sanna Raunio Pia Ala-Mutka</p> <p>Tapani Niemiahio Juha Heinonen Minnastina Tulonen Riitta Airola Tuomo Heino Teija Uusipäärnä</p> <p>Kirsti Makkonen Tuula Reinilä Harri Rantala Tuomo Heino Tapani Niemiahio Paula Sillstén Reijo Ahonranta Timo Raninen Jari Orava Marjukka Siura Marja Konitto Aino Rindell</p> <p>Yrjö Tervakangas Outi Laaksonen Riitta Engblom Seppo Heinonen Tapani Niemiahio Jari Hujanen Petri Laine Petri Laine Maija Sihvonen Irma Keskivari Markku Lammensalo Kari Pohjantähti Markku Sihvonen Pekka Rahkasuo</p>	
	HOTELLI- JA RAVINTOLATOIMIALA	<p>Toimialajohtaja Kenttäpäällikkö Liikennemyymälä-ryhmän assistentti OY HOTRESS AB SOKOS HOTELS TURKU MYYNITOIMISTO</p> <p>HOTELLI HAMBURGER BÖRS</p> <p>HOTELLI SEURAHUONE</p> <p>HOTELLI KIVITASKU CAFE NIKI CAFE RICO OY UNITEL AB BIG AMARILLO EG-KLUBI TOKOS OY ROSSO HÄMEENKATU ROSSO KAUPPATORI ROSSO RAISIO TEINI TURUN S-RAVINTOLAT OY ANINKAISTEN KOTILEIPOMO JA OLUTTUPA CAFE WIKLUND PUBLIC HOUSE ERIK KIRJURI KIRSTA PUB BRONX POIMARI RUNOSTUOPPI RAVINTOLA SAMPPALINNA CAFETERIA PRISMA PIISPANRISTI REITTI OY NESTE, AURA NESTE, KOULLUKATU TAMMISILLAN LIIKENNEPALVELUT OY - SHELL TAMMISILTA - POLTTOAINEMYNTI</p>	<p>Jyrki Valanne Marketta Halonen Tiina Vehmala Toimitusjohtaja Myyntipäällikkö Myyntipäällikkö Hotellinjohtaja Ravintolanjohtaja Hotellinjohtaja Ravintolanjohtaja Hotelli-ravintolapäällikkö Kahvilanhoitaja Ravintolapäällikkö Toimitusjohtaja Ravintolapäällikkö Ravintolapäällikkö Toimitusjohtaja Rossopäällikkö Rossopäällikkö Rossopäällikkö Ravintolapäällikkö Toimitusjohtaja Kahvilanhoitaja Kahvilanhoitaja Ravintolapäällikkö</p> <p>Ravintolapäällikkö Pub-päällikkö</p> <p>Vt.päällikkö Ravintolapäällikkö Kahvilanhoitaja Toimitusjohtaja Huoltamoiesimies Huoltamoiesimies Huoltamoiesimies Huoltamoiesimies</p>	<p>Jyrki Valanne Jaana Kosonen Camilla Lindström Tuija Suominen-Åkertlund Anssi Tähtinen Tuija Suominen-Åkertlund Anssi Tähtinen Hannu Pajula Birgit Forsman Jouni Tähkääpää Jyrki Valanne Jyri Aaltonen Ulla-Maija Jalo Jyrki Valanne Marjo Elomaa Marje Nurmi Arto Vuori Mariann Kadenius Jyrki Valanne Jaana Sulonen Laila Kohonen Timo Hällfors</p> <p>Riitta Jefimoff Seija Susi</p> <p>Anja Lammasaari Ulla-Maija Jalo Anja Waali Jyrki Valanne Timo Pusa Jari Paju Jyrki Valanne Aune Maununiemi Aune Maununiemi</p>

TOK-YHTYMÄ
TURUN OSUUSKAUPPA

Yliopistonkatu 31, 20100 TURKU

PL 186, 20101 TURKU

Puh. (02) 233 2311

Faksi (02) 231 8017

Sähköposti: tok.yhtyma@sok.fi

www.sok.fi/tok/